

LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalls Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00
Kanaadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00

Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 11 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antradi., vasario (Feb.) 7, 1961 * * * * * METAI 50-ji

KRISLAI

Roosevelto pėdomis!
Svarus balsas.
Tikrovė moko.
Ačiū, labai ačiū.
Monkė ir žmogus.
To paties amžiaus.
Visai arti...

— Rašo A. Bimba —

Gal pastebėjote, kad mūsų jaunasis prezidentas savo kalbose dažnai pacituoja prezidentą Roosevelta. Daugeliui atrodo, kad jis eis to didžiojo prezidento pėdomis.

Sunku pasakyti, dar per anksti. Vieno dalyko tačiau pas prezidentą Kenedį aš jau pasigendau, būtent: jie niekur nesikreipia į Amerikos žmones ir jų organizacijas su prašymu talkos jam padėti paklupdyti Kongreso reakcionierius.

Franklinas Rooseveltas dažnai skatindavo žmones netylėti, nesibijoti siūsti vyriausybei savo sumanymus ir reikalavimus.

Gal susipras ir Kenedis. Paauksime.

—:—

Praėjusi ketvirtadienį Jungtinių Tautų Saugumo taryboje kalbėjo Indijos atstovas. Kalbėjo Kongo reikalais. Kalbėjo puikiai, aštriai. Reikalavo į Kongą grąžinti konstitucinę vyriausybę su Lumumba priešakyje.

Indijos balsas daug reiškia. Jos pasisakymas turėtų padėti Jungtinėms Tautoms persiorientuoti. Indijos pavyzdžiui gali pasekti visas neutralių šalių blokas.

—:—

Susirūpinus ir Japonijos buržuazija. Karališkos valdžios premjeras Ikeda šiomis dienomis rimtai kalbėjo apie sutvarkymą Japonijos santykių su Kinija.

Amerikos reikalavimas iš Japonijos nesiskaityti su skaitlingąja kaimynka kenkia Japonijos interesams. Be to, visoje Japonijoje auga žmonių reikalavimas kalbėtis su Kinija.

Negerai, kad mūsų prezidentas dar vis nežada keisti politikos linkui Kinijos. Jau antrą kartą jis pakartoja Trumano ir Eisenhowerio pasakas apie Kiniją.

—:—

Jau knygos formoje turime neparastą apybraižą "Vanagai iš anapus." Ji išleista Lietuvoje. Jos autoriai yra Čienas, Smigelskis ir Uldukas. Širdingai ačiū jiems už prisidėjimą man autografuoto egzemplioriaus.

Knygoje plačiai kalbama apie tai, kaip anais metais Jungtinių Amerikos Valstijų žvalgyba verbavo, lavino, ruošė užsienyje ir siuntė į Tarybų Lietuvą šnipus, diversantus, žmogžudžius, padaužas, banditus. Faktais ir įrodymais užversta visa knyga. Skaitai juos ir degi pasipiktinimu ta politika, kuri privedė mūsų vyriausybę prie tokio baisaus, nežmoniško poelgio linkui visiškiškai nekaltos, ramios, nuoširdžios mūsų senosios tėviškelės.

—:—

Beje, knygos pabaigoje randame nuotraukas dokumentų, kurie parodo šunybės Vaełovo Sidzikausko, kuris šiandien pat trunkosi po Ameriką ir kursto lietuvius prieš savo gimtąjį kraštą. Skaitome: "Vaełovas Sidzikauskas pripažintas kaltu ir nubasestas 6 mėnesius sąlyginiai."

Kaltu jį pripažino Kauno Apygardos Teismas. Kaltinimas (Tąsa 6-tam pusl.).

Hitlerizmas atgaivinamas po įvairiomis priedangomis

Bonna. — Vakarų Vokietijoje vėl pakilo banga už atsteigimą senųjų Vokietijos rytų sienų, tai yra, už nustūmimą Lenkijos nuo Oderio-Neisse upių. Už tai šaukia naujieji naciai, kurie organizuoti į jaunimo sąjungą ir kitas organizacijas. Už tai kalba buvę Hitlerio generolai, pulkininkai ir agitatoriai.

Prie to prisidėjo ir naujas revanšistų judėjimas, kuris turi šaknis ir Jungtinėse Valstijose, tai "Moral rearmament" judėjimas. Vakarų Vokietijoje jo priešakyje stovi kancleris Adenaueris. Jis sako, kad į ta judėjimą jau įstojo 17,000 karininkų.

Jungtinėse Valstijose jam vadovauja generolas L. Clay, kuris prieš kelis metus norėjo su tankais veržtis į Berlyną. Jį remia

ir kardinolas Spellmanas. Kardinolas prisuntė "moralio persiginklavimo" organizacijai palaiminimą. Jis patarė visomis jėgomis ir priemonėmis kovoti prieš "bedievius komunistus, nes dievo sūnaus Kristaus kraujas to reikalauja".

Nėra paslaptis, kad Vakarų Vokietijoje šimtai Hitlerio teisėjų eina tas pačias pareigas, kad tūkstančiai karininkų, ypatinai iš jo "S.S." gvardijos dabar yra valdžioje ir vokiečių militarinėse jėgose. Visi jie jungia revanšistų jėgas, vedą kurstymo propagandą už naują pasaulinį karą ir viską daro, kad tik astrinus nesitikimus tarp kapitalistinių ir socialistinių šalių. Naujieji naciai turi savo organizacijas visose kapitalistinėse šalyse, o ypatinai tose, kurios sudaro NATO.

Tar. Sąjunga iššovė 7-ių tonų satelitą

Maskva. — Šeštadienį, vasario 4 d., Tarybų Sąjungos mokslininkai į erdvę iššovė septynių tonų ir 262 svarų satelitą. Jis skraido aplinkui Žemę tarp 139 ir 204 mylių atstoje. Tai jau 10-tas didelis Tarybinis sputnikas.

Aplinkui Žemę dar skraido TSRS "Sputnikas-4-tas", kurį iššovė 1960 m. gegužės 15 dieną, kuris yra keturių ir pusės tonų.

Apie dabartinį sputniką tarybiniai mokslininkai sako: Jis yra skirtingos rūšies nuo pirmesnių; taigi, TSRS pasiekus naują laimėjimą raketų jėgoje, kas leidžia tokius milžinus iššauti į erdvę.

Viso pasaulio mokslininkai seka dabartinio TSRS satelito kelionę.

JAV prezidento pasiūlymai Kongresui šalies reikalais

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis pateikė Kongresui platų pasiūlymą mūsų šalies ekonominiams reikalais. Jis sakė, kad šalis negali toliau pasilikti dabartinėje padėtyje, bet ir negalima laukti, kad ekonominiai reikalai pagerėtų "per vieną dieną, arba ir vienerius metus".

Kenedžio programos svarbiausieji punktai yra: Kongresas privalo nutarti, kad alga nebūtų mažesnė \$1.15 per valandą, o po dvejų metų — \$125.

Nedarbo apdraudą mokėti vieton \$333 per savaitę, po \$43 ir prailginti nuo 26 savaitių iki 36 savaitių į metus.

Pagerinti Social Security senatvės pensijų reikale: ir vyrams mokėti pensiją nuo 62 metų amžiaus, mažesnę, negu sulaukus 65 metų; pakelti našlių ir našlaičių pensiją.

Pravesti daugiau naujų viešųjų automobiliams, kas suteiks daugiau darbų. Statyti daugiau naujų gyvenimo namų. Namų reikalingumui priklausau nuo prezidentas atsikreipė į Kongresą.

297 miestų majorus, kad jie imtųsi statybos projektų.

Paskubinti išmokėti veteranams pensijas. Įvesti valgio kuponų sistemą (Food stamp plan) tose industrinėse srityse, kur yra didelis nedarbas. Padidinti pagalbą bedarbiams ir vaikams.

Daugiau duoti federalinių užsakymų tose srityse, kurios labiausiai yra nedarbo paliestos.

Isteigti patariamąjį komitetą ekonominiams reikalais, kurį sudarys darbo umijų ir fabrikantų atstovai.

Numažinti nuosimėjus nuo 5 ir trijų ketvirtadalių iki 5 ir pusės ant namų mortgicijų (vekselių), kurios gautos iš FHA.

Imtis priemonių išmoklinimui didesnio skaičiaus mokytojų, statyti naujas mokyklas ir gerinti esamas.

Prezidentas Kenedis pateikė labai plačią ir praktišką ekonominiams reikalais programą. Dabar jos užgyrimas ir pravedimas gyvenimui priklausau nuo prezidentas atsikreipė į Kongresą.

JAV orlaivynas plečia šaltąjį karą—iššovė "oro šnipą"

Point Arguello, Calif. — Jungtinių Valstijų karinis orlaivynas iššovė "šnipą iš oro" — "Samos II". Orlaivyno viršininkai sako: "Samos II" paruoštas tam, kad laikytų akį ir sektų komunistų pasirodymą".

"Samos I" buvo iššautas spalio 11 dieną, bet jis sugedė ore. Dabartinis satelitas, kuris dar vadinamas "watchdog (sargas šuo)", yra 22 pėdų ilgio, 5 pėdų diametriniai ir yra apie dvejų tonų sunkumo. Jis aplinkui Žemę sukis apie 300 ir 350 mylių nuo jos aukštyje.

Karinis orlaivynas davė informaciją, kad satelite yra įrengta paveikslų traškimo kameros, kurios trauks "komunistinių šalių plentų, geležinkelių, tiltų, priepylkų, orlaukių, raketų šaudymų įrengimų ir kitų svarbių vietų paveikslus." Jie sako, kad "Samos II" galės nutraukti paveikslus taip aiškiai, kaip nutraukdavo šnipavimo "U-2" lėktuvas. Kaip tie paveikslai iš satelito bus gaunami, tai orlaivyno viršininkai nepasakė. (Manoma, kad radijo bangomis, nes Tarybų Sąjungos oro laivas radijo bangomis siuntė į žemę mėnulio paveikslus).

Toliau orlaivyno viršininkai sako, kad jie jau dabar ieško priemonių "nušauti prieš šnipavimo satelitus", jeigu jie bus paleisti virš Žemės.

Kai kurie korespondentai pažymi, kad tokia JAV orlaivyno viršininkų politika plečia šaltąjį karą, nes tokią ją daro su "Samos II", ruošiasi kitoms šalims neleidžiant.

Nuodingosios dujos sukėlė didelę paniką

New Roads, La. — Kansas city geležinkelio kompanijos traukinys išėjo iš bėgių ir keli vagonai apsidėję. Iš vieno jų išsiveržė nuodingos dujos (gazai), tokios rūšies, kaip buvo vartojamos Pirmame pasauliniame kare.

Nuodai labai greitai sklaidėsi. Netolimai nuo jų krito galvijai. Užsinuodijo dešimtukai žmonių. Harrisų šeima daugiausiai nukentėjo, nes 1 metų berniukas mirė, o keli šeimos nariai buvo išgabenti į ligoninę. Atvykus Nacionalė gvardija iškraustė iš mokyklų 700 vaikų ir iš artimesnių namų apie 300 suaugusių.

Iškėlė 12 kaltinimų prieš Eichmanną

Tel Avivas. — Kovo 15 dieną prasidės teismas nacių Adolfo Eichmanno, buvusio hitlerininkų vado žudymui žmonių. Yra numatoma, kad jam vadovaujant naciai nužudė apie 6,000,000 žmonių, daugumoje žydų tautos.

Izraelio prokuroras G. Hausneris prieš Eichmanną iškėlė dvyliką kriminalinių kaltinimų.

Izraelio agentai pagavo Eichmanną 1960 metų gegužės mėnesį Argentinoje, kur jis gyveno po kitu vardu.

Lietuvius dirigavo Kairo mieste

Vilnius. — Maskvos Didžiojo Teatro baletu artistų trupė išvyko į Jungtinių Arabų Respubliką. Tarybiniai baletu meistras egiptiečiams parodys "Gulbių ežerą", "Bachčisarajaus fontaną" ir kt. Gastrolės prasidėjo vasario 3 dieną "Gulbių ežero" pastatymu Kairo operoje.

Maskvos Didžiojo Teatro artistų spektakliams groja arabų simfoninis orkestras, kuriam diriguoja Didžiojo Teatro dirigentas, Vilniaus konservatorijos absolventas Algis Žiūraitis.

A. Vaivutskas

Vakarų militarizmas

Viena. — Dabar Austrija užima tik 32,370 ketv. mylių plotą ir turi 7,000,000 gyventojų. Senesnio amžiaus nacionalistai kerštu dega prieš rusus, nes jie pamena, kaip pirm Pirmojo pasaulinio karo Austro-Vengrija buvo didelė valstybė, nes tada buvo pavergus slavų tautas. Jie kaltina rusus už sudaužymą Austro - Vengrijos valstybės.

Austrai nacionalistai remia Vakarų apsiginklavimą. Austrai kapitalistai iš to turi pelną. 1960 metais Austrijoje buvo pagaminta 2,347,000 tonų plieno, kurio gera dalis ejo Vakarų apsiginklavimui.

Washingtonas. — JAV federalinė vyriausybė atmokės iš taksų įplaukų keturis bilijonus dolerių, po to, kai kiekvienas asmuo pateiks 1960 m. įplaukų ir išlaidų raportą.

KINIJOS SPAUDA APIE KENEDŽIO POLITIKĄ

Pekinas. — Kinijos spauda rašo, kad nors naujasis JAV prezidentas Kenedis dar didina apsiginklavimą, bet gal jis tai daro tik kol nėra susitarimo. Kinų spauda rašo, kad paaiškės JAV politika po to, kai kovo mėnesį bus nusiginklavimas svarstomas Jungtinių Tautų Asamblėjoje.

Vėliausios žinios

Maskva. — Tarybų Sąjungos spauda pateikė plačią ištrauką iš prezidento Kenedžio pasiūlymo ekonominiams šalies reikalais.

Cape Canaveral, Fla. — Daktaras surado, kad bedžionkaiitė "Ham", kuri raketose skrido per 19-ką minučių, yra sveika.

Albany, N. Y. — New Yorko valstijoje yra 600,000 bedarbių. Vien New Yorko mieste jų yra 462,000. Gubernatorius Rockefelleris pasisakė už prailginimą apdraudos nuo 26 iki 39 savaitių, per metus.

Tel Avivas. — Iš Vakarų Vokietijos atvyko advokatas R. Servatius. Jis gins hitlerininką Eichmanną.

Roma. — Įvyko masinės demonstracijos prieš Austriją, kuri reikalauja jai grąžinti Tyrolio sritį.

Bowie, Md. — Traukinys iš 11 vagonų, kuris vežė žmones į Bowie arklų lenktynes, išėjo iš bėgių. Nelaimėje žuvo šeši žmonės ir 130 sužeista. Viso traukinyje važiavo 300 žmonių.

Ottawa. — Trys tarybiniai mokytojai atvyksta į Kanadą susipažinimui su mokyklomis, o trys kanadiečiai tuo pat tikslu vyksta į Tarybų Sąjungą.

Tel Avivas. — 74 metų amžiaus Izraelio premjeras D. Ben-Gurion supyko ir padavė resignaciją. Bet jis tą daro jau nebe pirmą kartą.

Maskva. — Suruošta TSRS audinių paroda. Išstatyti audiniai rodo didelę pažangą jų gaminiame.

Montrealis. — Sudegė keturios aukštų gyvenimo namas ir žuvo 3 žmonės.

Tarybų Sąjunga siūlo sutvarkyti Kongą

New Yorkas. — Valerijus Zorinas, Tarybų Sąjungos delegacijos pirmininkas, kalbėjo Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje ir pateikė planą sutvarkyti Kongo respublikos reikalus.

Jis kritikavo J. Tautų sekretoriaus Hammarskjoldo politiką. Jis sakė, kad ta politika atvedė Kongą prie suirutės. Zorinas reikalavo grąžinti prie valdžios legalią vyriausybę su Lumumba priešakyje, tuojau nuginkluoti sukilėlių jėgas, o belgus išvaryti.

Negrų studentų kova ir demonstracijos

Atlanta, Ga. — Virš 1,500 negrų studentų iš Morris Brown kolegijos, su plakatais "Jim Crow Must Go!", maršavo miesto gatvėmis. Jie pikietavo F. W. Woolworth Co. krautuves ir kitas įstaigas, kur negrų rasė yra persekiojama.

Hampton, Va., negrai studentai pikietavo Lee teatrą. Policija areštavo 15 pikietininkų.

Rock Hill, S. C., dešimtį negrų studentų nuteisė pasimokėti po \$100 baudos arba 30 dienų į kalėjimą už tai, kad jie sėdėjo baltųjų volgykloje ir reikalavo maisto.

Sako, kad Kinija mažins komunas

Hong Kongas. — Atvykę iš Kinijos žmonės pasakoja, kad ten yra mažinamos žemės ūkio komunos. Kinijoje apie 500,000,000 žemdirbių yra susijungę į komunas. Kai kurios iš jų turi iki 50,000 žmonių. Sakoma, kad tokios didelės komunos nesugeba tvarkytis taip gerai, kaip mažesnės, kurios turi apie 10,000 narių.

Kinijos vyriausybė leido atskiriems komunų nariams turėti savus daržus, kur jie augins daržovių ir vaisių, taipgi galės turėti nuosavų vištų ir kiaulių, kaip kad yra Tarybų Sąjungoje.

Ekstra

New Yorkas. — Vasario 3-4 dd. New Yorke ir apylinkėje vėl iškrito apie 18 colių storio sniego. Suparalyžavo komunikaciją. Mokyklos uždarytos. New Yorko miesto majoras Wagneris išleido specialų patvarkymą. Yra uždrausta privatiniais automobiliais važiuoti, nes jie užklimpsta ir užblokuoja gatves. Gatvių apvalymui dirba apie 50,000 žmonių.

Luanda, Angola. — Prasidėjo sukilimai prieš Portugalijos imperialistus. Portugalai sako, kad jie sukilimus nuslopino. Angola yra piet-vakarų Afrikoje, prie Atlanto vandenyno. Ji užima 481,351 ketv. mylių ir turi 5,000,000 gyventojų. Portugalų ten yra tik 2 procentai gyventojų.

Washingtonas. — 1960 metais JAV aukso balansas sumažėjo \$3,800,000,000 vertės. Metų pradžioje buvo \$19,800,000,000, o pabaigoje — \$16,000,000,000.

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	\$9.00	Canada and Brazil, per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada and Brazil, 6 months	\$6.00
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Reakcionierių frontas ruošiasi

NETENKA ABEJOTI, jog ir pačios menkiausios prezidento Kenedžio siūlomoms reformoms, naudingos darbo žmonių poreikiams, susilauks griežčiausios opozicijos abiejuose Kongreso butuose. Respublikonai jau davė suprasti, kad jie kovos prieš pakėlimą minimum algos iki \$1.25 ir valandą, prieš pridėjimą prie socialinės apsaugos sistemos medicininės pagalbos senyvo amžiaus žmonėms. Jie piestu stosi prieš prezidento siūlymą nedarbo apdraudimo mokėjimo laiką prailginti. Visi šie prezidento pasiūlymai geri ir remtini.

Washingtonė taip vadinamas "medaus mėnuo" jau baigėsi. Stojasi ant kojų senosios jėgos, senasis pasidalijimas. Dar kiekiau busi ir daiktą visos reakcinės jėgos. Su respublikonais ranka rankon eis pietinių valstybių reakciniai demokratai. Tą aiškiai jau parodė balsavimai Kongreso Atstovų bute. Prezidento pasiūlymas arba reikalavimas, kad taip vadinama "taisyklių komisija" būtų padidinta trimis nariais vos vos praėjo. Už pasiūlymą balsavo 217, o prieš 212. Tik penkių balsų dauguma telaimėta! Šis balsavimas parodo reakcinio fronto pajėgumą. Respublikonai tiesiog didžiuojasi, kad jiems pavyko savo pusėn laimėti tiek daug demokratų balsų.

Sis pasidalijimas Kongrese jėgų dar labiau išryškės per ateinančias kelias dienas, kai prezidentas atskirais pranešimais pradės atidengti savo programą visais naminių politikos klausimais. Reakcionieriams nepatinka nė tas, kad savo pirmajame pranešime apie krašto padėtį prez. Kenedis kalbėjo apie sunkią ekonominę padėtį, apie gilėjančią depresiją, apie didelę šalyje armiją bedarbių. Šitaip priedamas padėti, prezidentas, girdi, įžeidė buvusiąją vyriausybę, kuri, kaip žinia, iki paskutinės dienos įkalbinėjo žmonėms "gerus laikus". Savo atsisveikinimo kalboje prezidentas Eisenhoweris dar kartą papasakojo apie "neapsakomą Amerikos žmonių pralobimą", jam vairuojant mūsų krašto laivą.

Daug kas, žinoma, priklausius nuo Amerikos žmonių nusistatymo. Respublikonai giriasi, kad jų kandidatas Niksonas gavo beveik visą pusę rinkimuose paduotų balsų. Todėl jie atstovaujau pusę žmonių. Todėl su jų balsu ir užgaidomis reikia skaitytis.

Tame daug tiesos ir didelis pavojus. Pavojus tame, kad nebus lengva laimėti kovai už žmonėms naudingas reformas tuos, kurie balsavo už respublikonus. Bent jau kovos pradžioje, bent jau dalis jų gyvens Eisenhowerio spainai apie "pralobimą". Gi tikrai stipriausias žmonių spaudimas paveiktų Kongresą. Čia didžiausias vaidmuo priklausom mūsų darbo unijoms. Kaip tik dabar kiekviena unija turėtų skubintis išreikšti savo nuomonę. Tegų Kongreso politikieriai išgirsta organizuotų darbininkų balsą!

Nuo kalbų prie tikrovės

SPEJAMA, kad Tarybų Sąjungos premjeras Nikita Chruščiovas tikrai ruošiasi dalyvauti Jungtinių Tautų asamblėjos sesijoje kovo mėnesį. Kaip žinia, šioje sesijoje baigiami neuzbaigti praėjusių metų pabaigoje įvykusios sesijos darbai. Atsinaujinusios sesijos dienotvarkyje bus nusiginklavimo klausimas. Kaip tik šiuo klausimu ginti Tarybų Sąjungos pasiūlymą už pilną ir visuotinį nusiginklavimą premjeras ir pribūsias.

Bet tuoj iškyla klausimas, ką darys kitų valstybių galvos? Ką pagaliau darys mūsų naujasis prezidentas? Ga pasikartos istorija, ir vėl į sesiją suvažiuos kitų valstybių vadai, o gal ne. Kol kas apie tai niekur nekalbama. Iš įvairių sostinių pranešimuose apie tai nieko nesakoma. O pasisakymui laiko nebe daug.

Mums atrodo, kad į nusiginklavimo klausimu diskutijas turėtų įsitraukti premjerai bei prezidentai visų valstybių, kurios yra Jungtinių Tautų narėmis. Dar daugiau: būtina turėtų būti pakviesta didžioji Kinija prisidėti su savo balsu.

Visi juk sutinka, kad nusiginklavimas yra svarbiausias dienos klausimas visam pasauliui. Jis reikalauja greito ir griežto išsprendimo. Ginklavimosi lenktynės beveik viską praryja. Po ginklavimo našta dejuoja kiekviena šalis, kiekviena tauta, visa žmonija.

Jeigu premjero Chruščiovo pasižadėjimas dalyvauti Asamblijos sesijoje išjudintų ir kitų valstybių galvas, laimėtų visas pasaulis. Prezidentas Kenedis irgi turėtų duoti suprasti, kad ir jis asmeniškai dalyvaus diskusijoje dėl nusiginklavimo. Jo toks pasisakymas prisidėtų prie paskatinimo kitų valstybių vadų nesėdėti namie, kai bus svarstomas nusiginklavimo klausimas.

MIRĖ A. SKLERIS

Vilnius. — Sausio 29 d. staiga mirė buvęs Argentinos pažangiojo judėjimo dalyvis, personalinis pensininkas Antanas Skleris.

Velionis gimė 1905 metų lapkr. 3. Rokiškio apskr.

Svedasų valsč., Kunigiskųjų kaime, gausioje valstiečio šeimoje. 1929 m. Skleris emigravo į Argentina ir visą laiką gyveno bei dirbo Beriso mieste. Su savo šeima į Lietuvą grįžo 1956 metais.

A. Vaivutskas

Kas ką rašo ir sako Du Lietuvai keliai: teisingas ir klaidingas

ITALIJOS KOMUNISTŲ PARTIJAI 40 METŲ

Iš Romos pranešama, kad ten sausio 21 d. buvo plačiai atžymėta Italijos Komunistų Partijos 40 metų gyvavimo sukaktis. Apie pačią partiją suteikiamos tokios informacijos:

Italijos komunistų partija gimė 1921 metų sausio 21 dieną Livorno mieste. Nuo to laiko praėjo 40 metų. Italijos darbo žmonės kasmet tvirtai įsitikina, kad nėra partijos, kuri atkakliau, labiau atsidavusiai kovotų už jų reikalus, ir spiečiasi apie ją. Šiuo metu Italijos komunistų partija yra viena didžiausių Europoje. Jai priklauso apie 2 milijonai narių. Be to, pusę milijono jaunuolių jungia Komunistinio jaunimo federacija. Komunistai turi lemiamą įtaką visoje eilėje stambiausių Italijos darbo žmonių sąjungų — Italijos visuotinėje darbo konfederacijoje, Italijos moterų sąjungoje, Nacionalinėje kooperatyvų lygoje ir t. t.

Ilgą ir šlovingą kelią nuėjo Italijos komunistų partija. Sunkiomis pogrindžio sąlygomis ji kovėsi prieš fašizmą. Neuzmirštamus kovos pasiplius praše antrojo pasaulinio karo metais. Komunisto Luidži Longo (dabar — Italijos komunistų partijos sekretorius) partizanų garibaldiečių būriai smogė sunkius smūgius fašistams. 1945 metų pabaigoje jie organizavo masinį sukilimą. Didelę dalį Italijos išvadavo garibaldiečiai — tokius miestus, kaip Milaną, Neapolį, Veneciją, Genują — viso apie 200 miestų. Partizanai išgelbėjo nuo sunaikinimo 80 procentų Italijos automobilių bei tekstilės įmonių, 90 procentų elektros stočių, 70 procentų metalurgijos bei chemijos fabriku. Grupę garibaldiečių suėpuo patį Mussolini, kuris, persirėngęs vokiškiu kareiviu, norėjo papsprukti į Šveicariją, ir jį sušaudė. Net buržuazinė vyriausybė, kuri nejučia simpatijų komunistams, vėliau turėjo pripažinti komunistų nuopelnus išsivadavimo kovoje — 12 tūkstančių komunistų garibaldiečių buvo apdovanooti ordinais ir medaliais.

Pokario metais Italijos komunistai išėjo į pogrindžio. Jie kovoją už šalies demokratizavimą. Turėdami daug vietų senate ir deputatų rūmuose, komunistai kėlė reikalavimus pakelti darbininkų atlyginimą, išdalinoti nedirbamą žemės valstiečiams ir t. t. Ši komunistų veikla sukėlė Italijos bei užsienio buržuazijos ir Vatikano įtūžį. 1948 metais buvo surengtas pasikėsimas prieš komunistų partijos generalinį sekretorių Palmirą Toljati. Visai buvo o stengiamasi išstumti komunistus iš vyriausybės. Fanfanio vyriausybė deda šiuo atžvilgyje daug pastangų, tačiau jos nesėkmingos. Rinkimuose komunistai gauna daugiau kaip 7 milijonus balsų. Jie ir toliau kovoja prieš šalies militarizavimą, už draugystę su socialistinėmis šalimis. Komunistai visada ten, kur sunkiausia, kur vyksta kova dėl darbo žmonių geresnio gyvenimo.

AR JAU "KAPUT"?

Bostono lietuviškiems menševikams labai, labai nepatinka Kongo respublikoj įvykių raida. Ir ne dėl to, žinoma, kad ten pralaimė belgams ir kitiems imperialistams parsi davusi klika, bet todėl, kad ima viršų pažangiosios jėgos. Jų laikraštis tiesiog per ašaras posmuoja:

"Apie pusę Kongo teritorijos jau yra Lumumbos šalininkų rankose, o jei prieitų prie atviro plietinio karo, visai galima, kad 'rytų orientacijos' žmonės įsigalėtų ir visame krašte. Visa Jungtinių Tautų organizacijos 'Kongo avantiūra' gali virsti dideliu ne-

pasisekimu Vakarų valstybėms."

Taip veikiausia ir bus, nes tos valstybės užėmė klaidingą poziciją, atsistojo į klaidingą kelią. Jos iki šiol dėjo visas pastangas Kongo žmonėms užkarti tokį režimą, kuris nieko bendro neturi su tikraisiais šalies liaudies interesais. Visą smalą ten virė ir verda buvę Kongo pavergėjai belgai plėšikai. Na, ir tos Vakarų valstybės panaudojo Jungtines Tautas ir ten jų pasiūstas karines jėgas tam, kad padėtų belgams pasilikti viešpačiais. Štai kodėl tokia politika negali prie gero vesti ir neveda. Bet, žinoma, ne keleviniams menševikams tatau suprasti.

REIKĖTŲ TIK PASVEIKINTI

Klerikalų dienraštis dejuoja: Gomulka "uždraudė mokyti religiją viešose Lenkijos mokyklose." Girdi, tapo sulaužytas susitarimas, anais metais padarytas tarp Lenkijos vyriausybės ir katalikų bažnyčios, pagal kurį kunigams ir davatkomis būtų leista Lenkijos mokyklose vaikų protą žaloti religiniais burtais ir prietarais. Jei dabar Lenkijos vyriausybė pamatė savo klaidą ir jau bent iš viešųjų mokyklų išvarys laukan tuos vaikų proto žalotojus, tai už tai ją reikėtų tikrai nuosirdžiai pasveikinti. Kiek mums žinoma, berods jokiaje kitoje socialistinėje šalyje bažnyčia neturi tokių keistų ir pavojingų privilegijų, kokias iki šiol ji turėjo Lenkijoje.

PAGERBTAS IŽYMUSIS TARYBINIS RASŲTOJAS

Vilniaus "Literatūra ir menas" rašo:

Sausio mėnesio 26 d. sukako 70 metų įjymiam tarybiniam rašytojui, publicistui ir visuomenės veikėjui Iljai Erenburgui, kurio vardas šiandien plačiai žinomas visame pasaulyje. Tai didelės erudicijos žmogus, didžiųjų siekių internacionalinis rašytojas, karštas kovotojas už taiką.

Prieš pusiimtį metų pradėjęs literatūrinį darbą, Ilja Erenburgas pradėjo sudėtingą kūrybos kelią. Jo plunksnai priklauso daugelis poezijos rinkinių, romanų, publicistinių straipsnių ir reportažų, grožinės literatūros vertimų. Rašytojas visą laiką mėgo keliauti, todėl ne atsitiktinai daug rašė apie įvairius pasaulio kraštus, savo kūriniuose smerkdamas kapitalistinę santvarką, fašizmą ir karus.

Plačiai žinomas I. Erenburgo romanas "Paryžiaus žlugimas" išverstas į daugelį pasaulio kalbų, o taip pat publicistiniai straipsniai, eilėraščiai apie ispanų liaudies didvyrišką kovą už laisvę. Didžiulio pasisekimo susilaukė jo romanas "Audra." "Devintoji banga" ir kt. Savo kalbose ir straipsniuose rašytojas plačiu mastu kelia svarbiausias šiandieninio meno ir literatūros problemas, pabrėždamas didžiulį literatūros reikšmę žmonijos žengimui ir progresui.

Pirmosiomis Didžiojo Tėvynės karo dienomis I. Erenburgas kaip karinis korespondentas dalyvavo frontuose, rašė patriotinius publicistinius straipsnius, apybraižas, pavaižuodamas didvyrišką tarybinių karių kovą prieš hitlerinius groblikus. Maskvoje ir Didžiojo Tėvynės karo fronte I. Erenburgas artimai bendravo su lietuvių rašytojais L. Gira, A. Venclova, J. Šimkum. Tarp daugybės straipsnių apie tarybinius karius ir jų kovas, I. Erenburgas

1960 metais Lietuvoje pasirodė nepaprastai svarbi ir įdomi 128 puslapių knygelė "Du keliai." Tai įjymaus žurnalisto Stasio Laurinaičio kūrinėlis. Jį išleido Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla. Joje autorius labai efektingai parodo žmonėms, kaip teisingas jiems yra socializmo kelias ir kaip klaidingas yra kapitalizmo kelias. Laiminga Lietuvos darbo liaudis, kad prieš dvidešimt metų nusikratė išnaudotojais ir pasuko socializmo keliu. O tai ji galėjo padaryti tik dėka to, kad jai tą teisingą kelią parodė ir juomi ją vedė Lietuvos Komunistų Partija. Bet, žinoma, viena Lietuvos liaudis, viena Lietuvos Komunistų partija nebūtų galėjusi susirasti tą teisingą socializmo kelią ir juomi pasukti, jeigu nebūtų buvus didžioji Socialistinė revoliucija Rusijoje, jeigu Rusijos liaudis savo leninės Komunistų partijos vadovaujama nebūtų nutrenkusi savo išnaudotojų ir nebūtų sukūrus naujos darbo žmonių valstybės.

Skyriuose "Apie laisvę ir "Demokratiją — liaudies" knygelės autorius

nušviečia dvi sąvokas apie laisvę ir demokratiją. Yra buržuazinis supratimas apie laisvę ir demokratiją ir marksistinis supratimas. Tai, kas yra laisva ir demokratiška darbo žmonių išnaudotojams, kitką reiškia darbo liaudžiai. Šiandien socialistiniame pasaulyje, pasaulyje be išnaudotojų ir pavergėjų, veikia naujas, tikrai laisvas, tikrai demokratiškas supratimas apie laisvę ir demokratiją. Ten nebesiranda teisės ir laisvės žmogų vergti, žmogų išnaudoti.

Konkrečiai aklbant apie Lietuvą ir jos pasirinktąjį kelią, Stasys Laurinaitis nurodo buržuazinių nacionalistų žygius ir pastangas iš naujo pavergti užsienio ir savo išnaudotojams. Per visą laikotarpį po Pirmojo pasaulinio karo buržuaziniai nacionalistai paridaviškai tarnavo Jungtinių Valstijų ir Anglijos imperialistams. Juk ir 1918 metų revoliuciją Lietuvoje jiems pavyko sutriuškinti tik šių imperialistų pagalba. Na, o Antrojo pasaulinio karo laikotarpyje jie išdavė ir pardavė Lietuvą ir lietuvių tautą vokiškiems žmogžudžiams. Ir

šiandien jie, išlakstę į užsienius, tebetarnauja imperialistams, tebesapnuoja apie sugrąžinimą į Lietuvą išnaudotojiškos sistemos. Bet, žinoma, jų visos pastangos veltui.

"Visa Lietuva — nuo gintarinės Baltijos krantų iki smėlėtų Dzukijos kalvų, nuo žydrųjų Zarasų ežerų iki derlingųjų Suvalkijos lygumų," sako Laurinaitis, — "alsuoja galingai, visa krūtine. Po daugelio priespaudos, okupacijos metų amžiams sujungtos visos Lietuvos žemės su senąja sostine Vilniumi, Kaunu ir Klaipėda. Viršum žilojo Gedimino bokšto dieną ir naktį plevėsuoja naujoji trispalvė, simbolizuodama tikrąjį lietuvių tautos valstybinumą, jos laisvę ir nepriklausomybę. Veržliai, audringai, lyg pavasarį ištvirusi upė, žengia gyvenimas pirmyn..."

Taip, vis pirmyn ir pirmyn žengia naujas, socialistinis gyvenimas. Tu o džiaugiasi ir didžiuojasi ne tik Lietuvos darbo liaudis bet ir mes, jos sūnūs, senoji gyvenimo audrų išblaškyti po viso pasaulio kampanus. *Sabietis*

Atsakau į klausimus

—Ką jūs manote apie K. Stikliaus rašinį?

Man rodosi, jog Kostas Stiklius savo straipsnį "Vilnis", 1960 metų gr. 30 d.) parašė ne apgalvotai. Aiškiai matosi, kad jis tūlais atžvilgiais galvoja senoviška, ir JAV lietuvių būklės nesupranta.

K. Stiklius, kuris neseniai minėjo savo 80 metų amžiaus sukaktį, yra senas laisvamaris, bet neišsavierno jis dar dialektinio galvojimo būdo.

"Davatkų gadzinkų" autorius kaltina Marcijoną Tvaskienę ir Ksaverą už tai, kad jos, lankydamosios praėjusią vasarą Lietuvoje, buvo užėjusios į bažnyčią ir apie tai parašė "Vilnyje." Tokius primetimus K. Stiklius joms daro:

"Kai kurios amerikietės, atvykusios į Tar. Lietuvą, dairosi tuojau bažnyčioje o bokštą pamačiusios, bėga žiūrėti, ar yra kunigas, ar yra dievas?.."

"Štai... tūla Ksavera su didžiu pasigardžiumu rašo apie Vilniaus bažnyčią, kur 'laikė mišių susirenka moterėlių (žinoma, davatkų) ir senelių, jaunų nesimatė...' Ksavera buvo nuvykusi prie Aušros vartų Vilniuje, kur matė klūpančias davatkas, pardavinėjančias rožančius ir škaplerius. Dėl to K. Stiklius pasitebi: "Gaila, kad nerašo Ksavera, ar ir ji nusipirko tų senų amžių palaikų..."

Man rodos, gerb. K. Stikliaus primetimas abiem šiom mūsų veikėjoms buvone reikalingas. O bandymas jas viešai pajaukti — jų įžeidimas. Nei M. Tvaskienė, nei Ksavera — mums gerai pažįstamos veikėjos — nejo į bažnyčias tikslu, kokį joms primeta K. Stiklius. Jos ėjo į bažnyčią tam, kad patirtų,

gas šiltai rašė ir apie lietuvių.

Jubiliejaus proga I. Erenburgas už įjymius nuopelnus tarybinei literatūrai apdovanoatas Lenino ordinu.

kaip ten dalykai stovi, ir kad, sugrįžusios, galėtų apie tai papasakoti JAV lietuviams.

Amerikoje, žinome, klerikalai per ilgą laiką skelbė, būk Lietuvoje bažnyčios esančios uždarytos, kunigai išvežti, o žmonėms melstis tarybinė vyriausybė draudžia. Ir štai, jos, sugrįžusios, tarp kitko, ir parašė, jog tai netiesa, jog tai yra Tarybų Lietuvos priešų išmislas. Jos parašė, kad Tarybų Lietuvoje žmonės yra laisvi: kurie nori, meldžiasi, kurie nenori — nesimeldžia. Ksavera parašė, kad Vilniaus gatvėje, ties Aušros vartais, pardavinėjami net rožančiai ir škapleriai ir pardavinėtojų nieks nerazo.

Vadinasi, tokiu parašymu šios moterys uždavė antausį klerikalams ir kitiems melagiams. Už tai jas reikia ne kaltinti, o pagirti. Mes visuomet teigėme, kad Lietuvoje duota žmonėms pilna laisvė: melstis ar nesimelsti, eiti bažnyčioje ar neiti.

Toliau K. Stiklius rašo: "Mums, tarybiniais piliečiams, tos bažnyčios-tamsinycios su tamsininkais kunigais yra iki gyvo kaulo įgrįsę ir nusibodė... Jei švietimasis eis, kaip dabar eina, tai po 40-50 metų bažnyčioms ir kunigams nebus kas veikti..."

Gera, bet "40-50 metų" labai ilgas laikas. Čia K. Stiklius parodo pesimizmą. Kaip ten bus ateityje, nežinome, bet tą faktą, kad Lietuvoje dar yra šimtai bažnyčių, kad į jas dar eina dalis žmonių, kad tie žmonės užlaiko apie tūkstantį ar daugiau kunigų, reikia pripažinti. Prieš tai negalima užsimerkti.

Ir mes matome iš Lietuvos spaudos, kaip ten vystosi ateizmas, kaip žmonės kovoja prieš visokius religinius prietarus, kaip Lietuvos žmonės šiandien skaito ir gvyvai diskutuoja bu-

vusio kunigo J. Ragauskio knyga "Ite, missa est."

K. Stiklius juokiasi iš kai kurių ekskursantų spaudoje aprašymų apie savo lankymąsi Lietuvoje, o juokiasi dėl to, kad "jie lakštingalų balsu čiulba apie geroves Lietuvoje, o apie negeroves nė žodelio..."

Argi taip jau yra bloga, kaip K. Stiklius rašo? Argi jis neskaitė Ksaveros ilgoko rašto "Vilny", kuriame ji išskėle daug negerovų, matytų Lietuvoje? Pagaliau, žiūrint laisvamano akimis, ar tai, kad žmonės eina į bažnyčią, duoda kunigams pinigų, kad jie įsigytų automobilius ir namus, yra gerovė? Ne, tai nėra gerovė. Tai atsilikimas, paliktas išnaudotojiškų klasių, viešpatavusių Lietuvoje per šimtus metų. Ir tą negerovę mūsų turistės parodė, tik nepasakė, jog tai yra "negerovė".

Bet ar gi reikia, rašant iš kelionės išpūdius, pridėti: "čia gerovė", o "čia negerovė"? Patys skaitytojai tai gali suprasti.

Ir pats Stiklius pripažįsta, kad Lietuvoje "kas matai viskas eina geryn, bet reikėtų, kad kas mėnuo, kasdien jaustum, kad eina geryn. Eina geryn, bet per lėtai!.."

Jeigu ir taip, tai čia nėra kaltė mūsų turisčių, tų draugių, kurias K. Stiklius pajaukė.

Įdomu būtų sužinoti ir tai, ką gi daro pats gerb. K. Stiklius, kad gyvenimo gerėjimą Lietuvoje paspartintų? Kritikuoti kitus gali bet kas, bet stoti į darbą ir parodyti kitiems, kaip sparčiau naują gyvenimą kurti—kitas dalykas.

R. Mizara

Washingtonas. — JAV Vidaus reikalų departamentas sako, kad socialistinės šalys daug daugiau pasigaminamo mineralinių reikmenų 1960 metais, kaip 1959 m.

Mano kelionė į Buenos Aires

Santiago, Čilė, buvau trumpai, tačiau su miestu pusėtina susipažinau. Lieptuvių neteko susitikti, todėl ir nutariau važiuoti į Buenos Aires, Argentina.

Saulėtą popietę, 4:30 val., pakilom iš Santiago aerodromo į dangaus mėlynę, ir aš maniau, kad skrisime tiesiog rytų link. Miestas ir vėl pasirodė kaip ant delno, kaip kad jis matėsi nuo Cristobalo kalnelio. Tačiau mes skrendame į vakarus. Kas čia dabar? Ar aš ne į tą lėktuvą patekau?

Rio Mapocho klonių skridami ir vėl atsidūrėm Pacifiko pakrantėje, o mums reikia skristi per žemyną į Atlanto pakraščius. Bet už keleto minučių lėktuvo nosis pradėjo krypti į pietus. Lėktuvas skrido lyg uostydamas pėdsakus. Galutinai jis atsikus į rytus.

Ten, netolimą horizontą, pasirodė snieguotos Andes kalnyno kupros. Mūsų lėktuvo nosis gal buvo kiek ir žemiau tų sniegapeurių, bet mes palengva kilome. Horizonte matėsi lyg tai spraga kalnyne, ir neatrodė, kad lėktuvo nosim besime į kalną.

Dabar tik supratau mūsų lėktuvo tikslą: jis skrido į vakarus, kad nutolti nuo čia pat esančio kalnyno, susirasti spragą toj uolinėje sienoj ir, iš toliau įsibėgėjus, peršokti gauruotus kalnagūbrus.

Į trumpesnį laiką, negu man ėmė šiuos žodžius parašyti, mes jau atsiradom ir pačioje baltuojuoju kalnyno širdyje. Slegianti nuotaika, net nejauku kabant tarp dangaus ir snieguoto

kalnyno. Žiūrint pro langą, rodos, kartais lėktuvo sparnas ims ir grypstels kalno viršūnė. Rodos, kad prasidaręs langą pasisėmsi sniego saują! Stebiesi, kodėl lėktuvas taip žemai skrenda. O jis nežemai. Jis keletą kilometrų virš jūros paviršiaus. Bet kalnai aukštesni. Oras čia skystas ir motorams sunkiau juo kvėpuoti. Didėsnis aukštis juos užtroškintų. Dėl to lėktuvas ir ieško žemiausių vietų kalnyne.

Lėktuvo šešėlis palengva slenka rytų link snieguotais kalnais. Tik atrodo, kad palengva, o jis vimbina 300 mylių per valandą greičiu.

Po 20 minučių jau ir baigėm perskristi kalnyną. Ten žemiau jau ir plikos pakalnės pradėjo rodytis net ir ploteliai žaliuojančių krūmokšnių. Jau tur būt įskridom į Argentina.

Saulė leidžiantis mes jau skridom Argentinos lygumomis. Kadangi mes buvom „apie poros kilometrų aukštyje, tai saulutė, rodos kažojo danguje kokią porą sprindžių virš horizonto, bet žemai šešėliai jau dengė visą žemės paviršių. Šen ir ten matėsi žaliuojanti miškai, vingiuojanti upeliai, maži kaimečiai, ir šiaurėj, lyg voratinkliai, raizgėsi keliukai aplink apgyventas vietas. Ten žemai jal ir lėktuvo šešėlio nebesimatė, kadangi saulė jau buvo nusileidus. Dar keletas minučių, ir mums saulutė užgeso; tik vakariniame horizonte dangus vis dar žėrėjo auksine spalva.

Rytuose naktis jau buvo užkariavus dangaus mėlynę. Deimantines žvaigždės dangaus skliautuose mirgėjo ir plikagalvis mėnulis tarp jų rutulijavosi ir šaipėsi. Buvo gražu, jauku ir malonu. Mes artėjame prie Pietų Amerikos metropolio — Buenos Aires.

Bet ten pro kairįjį lėktuvo sparną, šiauriniame horizonte, matėsi kažkoks juodas kalnas, lyg mūro siena. Laikas nuo laiko ten kažkas lyg žybėjo. Iš karto pamaniau, kad tai lėktuvo motorų žiezūras. Vėliau paaiškėjo, kad ne. Ten būnė žaibai, raizganti didžiulio juodo debesio krūtine, atslenkančio iš šiaurės. Jis slinko vis artyn ir artyn. Ką tik mėnulis plikė bekyšojo virš to juodo baisūno.

Mūsų lėktuvas nėrė netiesiog į debesį, bet kažkaip pažambiai, lyg norėdamas užbėgti jam už akių. Maniau, kad pakilsime viršum to pabaisos ir vėl mėnuli pamatysime. Bet ne. Debesis buvo per aukštai, todėl mes ir atsidūrėme jo pasparnė. Tačiau jis nebuvo audrinis debesis ir mums nepavojingas. Netrukus pasirodė ir Buenos Aires miestas, paskendęs jūroje žiburių.

Nutūpėm kaip 8:30 val vakare. Tamsu. Kad ir daug žiburių, bet lynoja ir mažai kas matosi. Jei kas imatosi, tai man nepatinka. Apie valandą laiko važiuojome iki pasiekėme viešbutį Grillion, kur aš buvau kambari rezervavęs.

Taip ir baigėsi kelionė į tą garsųjį Buenos Aires.

Bevardis

1960-I-20

MIKROMEGAS

Žiūrint pro mano akinius

SAŽINĖ KANKINA

Pirmąją atominę bombą Amerikos karinis lėktuvas numetė ant Japonijos miesto Hirošimos 1945 m. rugpjūčio 6 d. Bomba sugriovė miestą ir užmušė 78,000 žmonių. Bombonešį B-29 ant miesto užvedė 27 metų amž. majoras Claude Eatherly, žvalgybinio lėktuvo pilotas, suradęs debesyse „properšą.“ Tuoj po sugriovimo Hirošimos, kita atominė bomba buvo numesta ant miesto Nagasaki, kur irgi apie tiek žmonių žuvo. Ir ant šio miesto bombonešį užvedė minėtasis majoras.

Po dvejų metų, t. y., 1947 m., majorą turėjo iš kariuomenės paleisti dėl nervų sutrikime — neurozės su psichopatinėmis manifestacijomis. Nuo to laiko Eatherly bastosi nerasdamas sau vietos. Daugiausia laiko jis praleidžia kalėjimuose ar dėl mes ir atsidūrėme jo pasparnė. Tačiau jis nebuvo audrinis debesis ir mums nepavojingas. Netrukus pasirodė ir Buenos Aires miestas, paskendęs jūroje žiburių.

Nutūpėm kaip 8:30 val vakare. Tamsu. Kad ir daug žiburių, bet lynoja ir mažai kas matosi. Jei kas imatosi, tai man nepatinka. Apie valandą laiko važiuojome iki pasiekėme viešbutį Grillion, kur aš buvau kambari rezervavęs. Taip ir baigėsi kelionė į tą garsųjį Buenos Aires.

Bevardis

1960-I-20

gimą. Pasirodė, jog jis buvo lapkričio 22 d. pabėgęs iš Waco, Tex., psichiatrinės ligoninės.

Gaila jauno vyro, kurio gyvenimą sugriovė karas, daras iš žmonių žvėris.

SLOGOS IR VAISTAI

Amerikos gydytojų sąjungos žurnalas išpėja, jog žiemos metu sloga yra gana dažna liga, jog ji tęsiasi bendrai apie savaitę laiko, jog specifinių vaistų jai gydyti nėra, nes tikroji jos priežastis kol kas nėra nustatyta. Žurnalas pataria nemėtyti be reikalo pinigų taip vadinamam vaistam, kurie nei vienos slogos ne išgydė ir neišgydys! Kiek iki šiol apie slogą žinoma, tai tik tiek, kad tai yra nosies ir gerklės infekcija (užsikėtimas), sukelta tam tikrų virusų (mažyčių bakterijų), kurių apie šešios rūšys jau žinomos (nežinoma tik, kokios rūšies sukėlėjai jus apniko).

Geriausia, tai stengtis slogos išvengti: nenusišaldyti, nesusilapti (ypatingai kojas), nenusivarginti, patalinti ramybės. Dabar jis yra 42 metų, dar jaunas vyras, o jau psichiniai nepataisomas kiuržas. 1957 m. jis buvo du kartus areštuotas už pašto apiplėšimus Teksuose, o 1959 m. sugautas vagiliaujant. Atsivėlgdamas į jo karinį rekordą, teisėjai jo nebauzdžia, tik siunčia į protinių ligonių įstaigas. Gruodžio 19 d. (praėjusių metų) jį suėmė Dallas, Texas, policija už trafiko taisyklių peržen-

tinoma, jeigu jaučiama skausmą krūtinėje, ar kvėpavimas sunkėja — tuomet reikia šauktis gydytojo, kad infekcija nepasiektų plaučių ir nesukeltų jų uždegimo. Tuo atveju kartais ir antibiotikai reikalingi.

Amerikos žmonės kas metai išleidžia milijonus dolerių visokiems „vaistams nuo šalčio“ (cold remedies), kurie nieko nepadedą, tik kišenių patuština. Išgydėję dabar ir tūli gydytojai, kurie pašaukti nesako, jog ligonis turi eiline slogą, bet — „virus infection“! Ir vienas ir kitas pavadinimas reiskia tą patį, tik pastarasis labiau išgydina pacientą, kuris greičiau sutinka gulti lovon ir — gerti „vaistus.“

Uncija apsaugos visuomet atstoja svarą gydymo!

SIŪ DIENŲ SUNDAKTARIAI

Žurnalas „Today's Health“ paduoda gana įdomių faktų apie tai, kaip šių dienų „modernūs“ sindaktariai bei apgavikai kas metai išvilioja iš Amerikos žmonių, šimtus milijonų dolerių. Jų „salesmanai“ turi minklą liežuvį, kuriuo jie prisikalba prie sergančių lengvatikių. Jie moka gudriai reklamuotis spaudoje, televizijoje, radijo bangomis ir kitokiais būdais. Sergantieji artritu - reumatu, cukralige (diabetu), širdies yda, vėžiu, dusuliu, bronchitu, skilvio opom, nemiga egzema ir kitom sunkiai išgydomom ligom — dažnai tampa aukomis tokių apgavikų, kurie prižada labai greitai išgydyti visokias ligas. Lengvatikių randasi net ir inteligentijos tarpe. Ypatingai reklaminiams pagundoms lengvai pasiduoda moterys, kurios nori suliesėti, turėti lygią odą, pašalinti veido raukšles ir šiaip turėti žavėjančią figūrą ar išžiūrą. Jos perka visokius bevėsius — kartais net kenksmingus — kremus, skysčius ar miltelius, kurie odą ne pataiso, bet sugadina. Per porą savaitių tie žulikai žada nuimti 50 svarų nereikalingų riebalų, sutvarkyti perdidelius klubus, atsikisusių pilvą, nudribusius ar nedaugusius krūtis, etc. Čikagoje vienas toksai „promotoris“ garsinosi išgydęs diebetą jo „stebuklingais vaistais“, kurie kaip pasirodė, buvo niekas daugiau, kaip tik il-

A. Gudaitis-Guzevičius

IŠ KELIONĖS PO JAPONIJĄ

(Pabaiga)

Susitikęs su pažangiųjų rašytojų asociacijos nariais, aš pasakiau, kad vienas iš geriausiųjų mūsų romanų — P. Cvirkos „Zemė maitintoja“ — yra skirtas valstiečių kovai dėl žemės bei laisvės.

— Kas iš draugų japonų rašytojų domisi šia tema? Atrodo, kad ir japonų valstiečiams gali tekti panašus likimas: palikus savo sklypelius, bėgti į užsienį, — pasakiau.

Japonai atsakė, kad jau dabar į miestus nuolatos plūsta valstiečių jaunimas, nes sklypai tokie maži, kad juos tegali palikti valdyti vyriausiam sūniui. Taigi kaimo jaunuomenė miestuose nuolatos didina bedarbių armijos eiles.

Rašytojui Seridzao yra tekę dirbti žemės ir miškų tvarkymo draugijoje. Jis papasakojo, kad po pirmojo pasaulinio karo skurdas buvęs taip pat didelis ir dėl to 1924 metais įvairiose Japonijos salose kilę maištai ir sukilimai. Tai ir pagimdė Siūros romaną „Po tryliktojo taifūno.“ Pažangiųjų Japonijos rašytojai glaudžiai susiję su darbo masėmis.

— Rašytojo laimė — jo ryšiai su liaudimi, — sako jie, ir tie jų žodžiai paremti darbais: net ir pasikalbėti su mumis jie atėjo iš mitingų ir demonstracijų prieš amerikonišką reakcionieriaus Kisio politiką.

Šį nuosirdų pokalbį teko nutraukti dėl to, kad japonų rašytojai skubėjo į savo vietas demonstrantų gretos.

se... Atsisveikinome, karštai linkėdami jiems sėkmės.

5.

Su studentais demonstrantais mes spėjome susipažinti dar senojo Kito gatvėse. Vėliau jų grupes mes dar keletą kartų matėme ir senojoje paminklinių rūmų ir šventyklų sostinėje Kioto, ir verdančio, kunkuliuojančio gyvenimo kupiunoje sostinėje Tokio, ir didžiojoje mašinų kalvėje O-sakoje. Visur studentai atrodė jaunada. Bet vis dėlto jaunuoli išvaizda, net nesant išvaigiam, kalbėjo apie jų gyvenimą: vieni gerokai aptukę, puikiai apsirengę, o kitiems, atrodo, niekas nekelią „Tango no seku“ iškilnių, nestato stiebusų su „karpiais“ kiemelyje ir nekrauna samurajišku kardelių į altoriuką...

Bendrabučių studentams nėra. Taigi kiekvienas gyvena taip, kad kuo pigiau galėtų išsiversti: taupo ir drabužį, ir valgį. Beveik nėra ir stipendijų: tik tai devynių valstybinių universitetų studentų dalis — apie 50 procentų — gauna šiek tiek stipendijas.

Kaip sunku mokytiis darbo žmonių vaikams, galima spręsti iš „Džiapan travel biuro“ gido Macūdos pasakojimo:

— Japonijoje yra apie 400 aukštųjų mokyklų, iš kurių tik 72 valstybiniai universitetai. Į šuos patekti labai sunku. Privatai universitetų ir institutų — daugiau kaip 300, bet ten už mokslą ima brangiau. Tokio valstybiniame universitete reikia mokėti apie

100,000 jenų per metus, o privačiuose — iki 500,000 jenu.

Judriausiose Tokio gatvėse sankryžose pristatyta automatai, kurie nesiliauja traukėje, šaudė ir žvangelę visomis savo mechanizmų spyruoklėmis. Tų automatai pataloose nuolatos sukinėjasi būreliai jaunuolių. Tai pigiosios laimės ieškojai prie amerikoniškųjų „lošiamųjų“ automatai, be paliovos ryjančių pinigus. Jei išlošia, tai tik savininkas, o jaunuoliai prakiaša paskutinius pinigus. Ir vis dėlto nemaži jų būriai slankioja iš automatai ir holivudiškų kino filmus, iš kino į amerikietiškus barus.

Zinoma, yra ir kitokių pramogų, ypač sporto priemonių. Visame pasaulyje išgarsėjęs japoniškų imtynių džiu-džico metodas, o jaunimui pritaikyta tu imtynių sportinė atmaina — džiu-do. Gidas aiškino, kad džiu-džico tikslas — nugalyti priešininką, o džiu-do imtynių — padaryti nekenksmingą. Tos imtynės plačiai organizuoja jamaos. Tokio Korakijeno rajone yra net džiu-do mokomosios organizacijos štabas — didžiulis, modernaus stiliaus mūras.

Japonų senoji literatūra stengėsi jaunimą auklėti busido dvasia. Busido yra feodalizmo laikotarpio karinių luomo — samurajų — moralės sistema. Samurajai turėjo būti narsūs, bevalo ištikimi savo siuzerenui, susivaldantys, niekinantys skausmą ir mirtį. Net paprastoje liaudyje

tarp jaunuomenės ir pauglių yra paplitę žaidimai, kurie urodo narsumą ir atkaklumą. Pavyzdžiui, vaikams paslepia kokį nors daiktą prie kapinių arba apšviestoje gyvenvietėje, apie kurią pasakojama, kad ten kažkas pasikores ar kad naktinis vaidenasi. Vakare arba naktį susirinkę dar priseka baisiausių pasakų ir po to vieną iš būrelio siunčia surasti tą daiktą.

Kitas žaidimas vadinasi aikido — žvėrių mėgdžiojimas. Vienas dedasi tigrui, kitas liūtui, sekioja vienas kitą, staugdami „žvėrių balsais“, puola, grumiasi. Laimi stipresnis, vyriškesnis.

Dar yra specialus fechtavimas vaikiškais bambukiniais kardais — kendou.

Tuose žaidimuose nesunkų išvėgti savotišką busido atžalą, tiktai be siuzerenui, be ištikimybės priešaičių ir panašiu feodalizmo „pažibū.“ Be to, kai kurios tradicijos tiktai apsunkena. Pavyzdžiui, įprotis tiktai numeruoti gatves pavadinimą turi kvartalas ir kelios žymiausios jo gatvės, o kitos tėra tik pažymėtos skaičiais). Tebėra stiprus giminystės saitai, papročiai samdyti dirbti savo genties žmones, kurie samdančiam, smulkiam tarnautojui arba statybos dešimtininkui, nuolatos moka tam tikrą dalį uždarbio.

Darbo žmonės apipinti labai painiomis ir stipriomis pinklėmis ir ekonominiame, ir visuomeniniame gyvenime. Dėl to nepaprastai stebino tai, kad visa Japonija pasirodė apimta nepaprastai kovingo antiimperialistinio pakilimo. Gegužės 26 dieną, atitrū-

patį Kisi... Liaudis nenu-

rimsta ir žada nenurimti tol, kol okupantai — Amerikos kareiviai — tryps japonų žemę...

Tokio mieste matytą demonstraciją, į kurią susi-rinko 200,000 žmonių, labai sunku bus pamiršti. — Tai laimės ženklas — atsakė vienas iš jų. — Mes — marksistai! Mūsų laimė — kova!

Pirmą kartą Japonijos istorijoje išvien su Komunistų partija, nepaisant politinių pažiūrų skirtumo, stoji į kovą už taiką, už išvaidavimą iš okupantų socialistai ir nepartiniai demokratų, vienuoliai budistai, valstiečių masės, studentai. Ir tai ne samurajiškas busido — tai pareigos jausmas, darbo žmonių solidarumas ir jų kovinga ištvermė.

gai virinta kukurūzų (kornų) lapų sriuba, kurią taisy „daktaras“ pardavojo po \$5.00 už butelį. Kitas to paties miesto gduroolis išrado krėslių, kuris išgydys reumatą ir širdies ligas. Tokį krėslių pagaminti galima už \$70.00, bet „išradėjas“ už jį lupdavo po \$239.00. „Reumatui gydyti“ lempos, vertos \$5.00, pardavojamos po \$50.00. Reumato ir Artrito Fundacija sako, jog mūsų šalyje kas metai apgaunama nemažiau penkių milijonų tomis ligomis sergančių žmonių. Aišku, jog tos lempos ar kėdės ligoniams nieko nepadedą.

O kiek milijonų vyrų ir moterų tampa tų sindaktarių aukomis dėl įvairių lytinių nereguliarumų, plaukų slinkimo ar odos išbėrimų? Lytinės (veneros) ligos irgi pelninga sindaktariams dirva. Visokie „medikaliniai institutai“ „naturalistų įstaigos,“ grožio salonai ir jiems panašūs pinigų viliojantį gyvuoja gana vešliai. Reklamuojami ir tokie pabūklai, kurie būk tai deguonį (oksigeną) varo į kūną per odos poras (skylutes). Tokių mašinų pardavinėtojai jums sako, jog suvis nereikia kvėpuoti, tik ramiai sofoje gulėti ir kokį nors lengvą romaną (nors ir Bokacio „Dekameroną“) skaityti, o deguonis, aparato varomas, — taip ir plauks į jūsų kūną...

Senesnio amžiaus amerikiečiai dar atmena, kaip plačiai veikė Njujorke Collinso institutas, kuriame dirbo ir keli lietuviai: paskilbusių Jono Griniaus ir brolių Naujokų „gydyklą“ Filadelfijoje: d-ro Abramo „elektroninių reakcijų“ diagnostikos kliniką San Francisko mieste. Šiuo apgaviko Abramo „genialumu“ buvo susižavėjęs net novelistas socialistų veikėjas Upton Sinclairis. O kiek tolygių institutų veikė ir dabar, tik naujais vardais?

Prieš kelis metus miręs vienas Bruklino biznierių, gana inteligentišką žmogaus, turėjo gerklės vėžį. Nepasitikėdamas kompetentingais vietos gydytojais, jis nuvažiuo į vakarus, į kokį tai ten operuojantį naturopatų institutą, kuris reklamuojasi, jog „išgydys visokias ligas.“ Institutas maktoriai lengvatikių žmogų užtikrino, kad jie jo gerklę išgydys per tris mėnesius. Davė jam kokio tai spalvoto skystimo gerti ir liepė atvažiuoti po trijų mėnesių gauti daugiau „vaistų.“ Bet už mėnesio laiko žmogus mirė, daugiau jam „vaistų“ nereikėjo...

Visokie „grožio salonai“ išvilioja iš turtingų moterų kas metai pasakiškas pinigų sumas.

Nelabai seniai Niles, Mich., buvo šv. Luko „ligoninė“, bent taip ją reklamuavo aferistai promoteriai. Si popierinė „ligoninė“ niekad neturėjo nei vieno ligonio, bet pardavė gana daug „medikalinų diplomų“ savo „abiturientams“, kol valstybė tą diplomų fabriką uždarė.

Jei sergi, tikėk savo daktarui ir saugokis sindaktarių bei visokių „naturalistinių“ apgavikų, kurie trumpu laiku žada tave „išgydyti.“ Jie gali išgydyti tik tavo kišenių, o ne tave.

Recife, Brazilija. — Ant laivo „Santa Maria“ viena iš kelevių pagimdė vaiką.

Ziaurusis sportas — "Bull Fight," kurį savo akimis matėm Meksikoj

Kadangi mums, lietuviams, labai neįprastas ispaniškas sportas kovos su bulium, noriu biskį apie jį paaiškinti. Tas sportas turi seną istoriją. Manoma, kad jį atvežė Morokos maurai, kurie užkariavo Ispaniją dar viduramžiuose. Nuo to laiko šitas sportas išsivystė į dramatišką meną, panašų į baletą. Matadoras, kuris ima pirmenybę sporte ir kuris turės nudurti bulių, turi išmokyti visą eiga — kaip atlikti pelerino plevėsavimą, kaip arti prielsti bulių, kokiu laiku pamainyti išsiuvinėto atlaso peleriną į mažą raudoną, prie kurio reikia ir durtuvo, ir tt. Pagal tą, kaip jis alieką atskiras šio baletodalis, jis sprendžiamas arba geru ar blogu matadoru.

Net ir apdaras vsų dalyvių tebesti viduramžiskas — ankštos atlaso kelnės iki kelių, šviesios spalvos, stori išsiuvinėtos auksiniais siūlais, šilkiniai marškiniai, dekoruoti karbatkom, trumpas jeketelis, vadinamas "bolero", iš to pačio atlaso kaip ir kelnės, taip pat brangiai dekoruotas išsiuvinėjimu. Kepurė juoda, apvali, su juodų siūlų pumpurais ant šonų, kojines ligi kelių, šilkinės, baltos, ir juodi apavai su lygiais padais, be paaukštintų kulnų. Sakoma, kad toks kostiumas kainuoja nuo 200 iki 300 dolerių. Panašiai, nors ne taip brangiai, apsi- rengę ir jo pagalbininkai. Banderillerai panašiai irgi aprenkti ir neša po du durtuvus, taipgi dekoruotus, kuriuos jiems prisiėis įdurti vėliau ir buliaus pečius. Pikadorai joja arkliais. Jie taip pat dėvi senoviskus kostiumus, bet jų blaudzos apšarvotos metaliniais šarvais ir jų arkliai apšarvoti metaliniais ar mediniais apdangais, ant kurių viršaus kabo įvairiaspalvės, gražios apdangos, panašios kaldroms. Pirmena viduramžių riterių, kurių arkliai taipgi buvo apšarvoti tokiu būdu.

TAM TIKROS VEISLĖS BULIAI

Buliai šitam sportui yra grynos veislės, kaip amerikona sako, "pedigreed." Jų veislė atvežta iš Ispanijos, kada ispanai užkariavo Meksiką. Jie išauginami vien šiam sportui, — juodi, didelėm galvom su smailiais ragais, labai stambiais muskuliuotais pečiais ir lieknomis strėnomis. Biskį panašūs į Amerikos buffalo. Jie sveria nuo tonos iki tonos ir pusės (3,000 svarų). Jie auginami tam tikrose fermose ("ranches"), kur jie nemato žmogaus iki subręsta. Kai subręsta vyrai jojikai ant arklių juos išbando, ar kovingi ar ne. Jei- gu bulius nekovingas, paskerdžiamas, o kovingieji treniruojami, kad būtų dar kovingiesni, bet jie dar- komet nemato žmogaus pė- čio, tik raitus. Kiekvienas bulius kainuoja mūšio are- ną keletą šimtų dolerių, ir kas sekmdienį nužudomi apie 6 buliai tik vienoj are- noj. Meksikos sostinė yra dvi arenos. Toji, kurioj mes buvom, talpina 80,000 publikos. Kiekvieną bulių nukauja atskiras matadoras. Kova padaliną į tris dalis, kurias paaiškinsiu pagal tai, ką mes matėme.

Tą gegužės sekmdienį, kada mes ten lankėmės, pradėjo nuo anksti ryto smarkiai lyti. Paėmėm tak- si ir pribuvom prie didžio- sios "koridos," kaip vadina- si tos arenos. Nepaisant lietaus, publika smarkiai plaukė į koridą. Visur aplink buvo pardavinėtojai plastikinių apsiaustų nuo lietaus. Prie durų, kurių buvo daug, ir prie fut- bolo stadijono, stovėjo vyrai, kurie randavojo korki- nes paduškas atsisešti. Mes irgi paėmėm, nes žinojom, kad sėdynės iš betono, o da- bar jos šlapios.

VAIZDAS ARENOJE

Radom sėdynes 9-toj eilėj nuo boksu, bet gana toli. Arena labai didelė, smėliu išpilta, o jos viduryj mil- žiniškas moketas Pepsikola bonkos. Aplink visą areną virš žmonių galvų visokie apgarsinimai — arielkos, vy- no, automobilių ir tt., pa- našiai kaip ir JAV. Dauge- lis tų produktų buvo JAV valdomi.

Neužilgo prasidėjo muzi- ka — tam tikri maršai, la- bai smarkūs, jaudinanti. Išėina grupė tarnų ir nu- veža milžinišką bonką. Po to išmaršuoja visi dalyviai. Pirmiausia matadoras, po jo pagalbininkai, už jų pi- kadorai ant arklių, paskui juos banderillerai, o paskui šiuos patarnautojai, kurių rolė bus apdengti šviežiu smėliu kraujo liugas, nu- grėbstyti areną po kiekvie- no mūšio ir išvilkti, treje- tu arkliu, nužudytą bulių.

Kai pasibaigia šita para- da, visi dalyviai užėina už- kulisuose ir matadoras vie- tas išėina į areną. Jį su- tinka gausus rankų ploji- mas. Daugelis šaukia "olė." Jis nusilenkia prie ložės, kur sėdi sprendėjai — "judges," nusiima kepurę ir arba padeda ją ant žie- mės, kas reiškia, kad šią kovą jis pašvenčia visai publikai, arba įteikia ke- purę kokiam moteriai ar merginai, reikšdamas, kad kovą pašvenčia jos garbei. Tai panašu į viduramžių riterių dvikovą. Pirmasis matadoras, kurį mes matė- me, padėjo kepurę ant are- nos.

KOVOS PRADŽIA

Dabar išleidžiamas bulius. Prieš pat išleidimą jam įsegamas durtuvas su kas- pinų kukarda, jo fermos spalvomis. Matadoras turi rankose atlaso peleriną, bal- tą, gražiai išsiuvinėtą. Bu- lius tuoj puolasi ant žmo- gaus su pelerinu. Tuoj iš už tam tikrų užtvary pasirodo du kiti vyrai, panašiai ap- si- rengę kaip matadoras, taipgi su pelerinomis ran- koj. Bulius daug sykių puo- la ant matadoro, bet mata- doras tik per keletą colių visis juo apsilenkia, plevė- suodamas peleriną. Kuo- met paaiškėja, kad bulius gali sužeisti matadorą, pa- galbininkai, vienas ar kitas, pribėga ir su pelerina bu- lių erzina, nutraukia. Jei- gu bulius juos per daug puo- la, jie pasislepia už tam pa- darytų užtvary, ir bulius atsimušą į mediną tvorą.

Už kokių 5 minučių pa- sibaigia šita dalis. Dabar iš- įjoja pikadorai su apšar- votom blaudzdom ir arkliais, kurių kaldros siekia žemę. Jų rankose ilgi iešmai su smailiais metaliniais gala- is. Bulius puolasi prie jų. Jie smeigia į jo pečius, giliai, kad pakirsti muskulius, kad

jis nusilptų, kad negalėtų pakelti galvos taip smarkiai ir kad negalėtų ant ragų pagauti ir subadyti mata- dorą. Bulius apsilieja krau- ju. Po keleto minučių pi- kadorai išjoja iš arenos ir įbėga bandillerai. Trejetas jų, kiekvienoj rankoj po trumpą, kaspinais dekoruo- tą durtuvą, kurio galai su kobiniais, panašiais į žuvi- ninkų kobinius. Jų darbas — laukti, iki bulius puls, ir kaip tik prieš tą momentą, kada bulius bando jiems ra- gais įdurti, įsmeigti tuos durtuvus į jo pečius. Šeši tokie durtuvai jau kabo nuo buliaus pečių, kuomet jie ir pabaigia šitą "bull fight" fazę.

Bandillerai iš arenos išėi- na. Arenoj bulius miršta. Jis tiek įskaudintas, tiek nusilpnintas, tiek sumišęs, kad beveik nežino kur pul- tis. Išėina į areną matado- ras su mažu raudonu pelerinu, ištiestu ant palkos, o šalia jos žybyčioja plieninis durtuvas, kad užbaigti bu- liaus gyvenimą. Kai tik bu- lius nusinėša raudonąjį skurį, matadorui paduoda- mas kitas. Matadoras vis laukia geros progos, kad kai bulius jį puols, įdurti jam ilgą durtuvą tarp kak- lo ir pečių, kad pasiektų šir- dį. Turi būti iš priešakio.

Na, ir prieina "moment of truth" — momentas, kada matadoras prisitaiso ir įdurti buliui mirtiną smū- gi. Bulius puola ant smė- lio kraujo liūge, bet vis dar spardosi. Tuo laiku paduo- da matadoriui trumpą pla- tą kardą, kuriuo jis perdu- ria kaklo nugarkaulio sme- genis, ir bulius guli ramiai, negyvas. O publika ploja ir šaukia "olė!"

MATADORUI "ATPILDAS"

Įvažiuoja trejeto arklių jungtas, buliaus lavonas prikabinamas ir išvežamas. Mėsa skirta ligonbučiams. Jeigu teisėjai nusprendžia, kad matadoras visą mirties baletą atliko gerai, jam skir- riamos buliaus ausys šios kovos prisiminimui. Jeigu atžymėtina gerai užduoti atliko, dar duoda jam ir uodegos galą. Vienam iš tų, kuriuos mes matėm, pa- skyrė ausis.

Po to arena prisipildo patarnautojais, kurie ark- liais atsiveža smėlį ir už- dengia kruvinas arenos da- lis, nugrėbsto visą areną, nes bulius ją išduobėja sa- vo kojomis.

Mes išbuvom per penkias imtynes ir išėjom. Dar dvi turėjo įvykti, bet skaitėm, kad jau užtenka ir taip. Kas mums buvo įdomu, tai tas, kad publikoje buvo daug žmonių, kurie aiškūs indėnai, ir kad labai daug buvo nepilnamečių vaikų — nuo 6 iki 12 metų ar dau- giau. Šalia manęs sėdėjo amerikonas, kuris man nuo- lat aiškino, kas dedasi, ir stebėjosi, kad man britku žiūrėti.

Bulius turi būti užmuš- tas bėgyje 15 minučių ko- vor, nes jeigu ilgiau kova užsitęsia, bulius pradeda susiprasti, kad jam reikia ne peleriną puliti, o žmogų. Už tai per jų treniravimo laiką jie niekuomet nema- to žmogaus ant kojų, tik raitus. Bet ir tai, nors ne- tiek matyti, kai kurie bu- liai susipranta ir puola žmogų, ne peleriną. Taip žuvo ne vienas matadoras. Ne vienas kino filmas bu- vo pamatuotas šiuo sportu ir ne viena apysaka apie jį sukurta. Novelistas Hemig-

V. DĖNAS

Aušūra parvažiauvo

(Apybraiža, faktais paremta)
(Specialiai "Laisvei")

Dviaukščiai, erdvūs kol- ūkio kultūros namai baigia pasilypėti iki pat pastry- kių. Dar eilutė kita plytų ir darbas baigtas. Liks me- džio darbininkai, jiems sto- gą pakelti. O mūrininkai už įrankių ir prie kito dar- bo. Laukia didžiulės kar- vidės. Vienoj vietoj negi būsi. Jonas Aušūra pade- da šalin mūrininko įran- kius ir užsirūko. Galima kvėptelti, pasinaudoti at- vangėle. Šiandie šiaip ar taip bus pabaigtuvės.

Tiktai per anksti apsi- džiaugta. Dirst į miško pusę, o iš ten iš pietų de- besis beužlipas. Pradžioje buvo parodės tik ragųti. Paskui iškopė, išrepijo juodai mėlynas lyg skaudu- lys ir pradėjo švysčioti, bauginti žaibais. Atkišo savo ilgą nosį, grasindamas prarasyti saulę. Aušūra parodo savo parankiniui į debesį ir tyliai taria: — Rimųdai, matai? Su- maišys lyg šėtonas bobai poterius. Sumaišys... Vi- są darbą sugadins...

— Pailsėsite truputėlį, negi jums skubu? — atsa- ko juodakutis studentas, bet jo balse taip ir jaučia- si paslėpta ironija

— Pailsėti... O darbą kas padarys? Šios dienos iš- pareigojimai šun ant uode- gos, šun, šun... Uždarbis irgi toks, katino ašaros. Geriau jau nėsisausk lie- taus...

— O lietaus bus. Matote, ir iš vakarų debesys atky- la.

Aušūra pasižiūri į dan- gų ir švilptelna. Pro kerų- tą liepą atkopia dar vienas debesys. Atmauroja į prie- šingos pusės.

— Na, jeigu šitiedu bu- liai kaktomis susirems, bus plumpio ne juokais...

O debesys vis artyn priešais vienas antrą, ar- tyn, artyn, vis aukštn at- kopia. Jau vienas kitą žai- bais svaido, mauroja, gra- so, baugina. Bet nei vienas, nei antras neužsilei- džia, neužsiviežia. Ir su- remia kaktomis. Praplum- pa lietus kaip iškibiro. Au- šiūra nukiūtina iš paskos studentų ir įsilenda į mažą sandėliuką. Čia tarp talki- ninkų jis prapuola kaip šiauduose adata. Tylutis, nepastebimas. Tik akys vis iš padilbų gauda jaunimo veidų išraiškas ir ieško vis pasmerkimo sau. Bet Uni- versiteto studentai — talki- ninkai ir prie darbo links- mi šposininkai ir dabar juokus, pokštus krečia, pa- miršdami perkūniją. O lie- tus siaudžia, telžia, klio- gia... Jonui Aušūrai at- rodo, kad susitiko ne du de- besys, o ištisi du pasauliai ir vienas antram nuleidžia kraują. Aušūra net pasi- purto. Stengiasi neuži- merkti, kad nematytų ei- senos ir Batiškių pagirį Sakiuose. Perkūnijos dū- žiai nejučiomis primena šūvius. Ir lyg tyčia juo- daplaukis Rimvydas sė-

way labai susižavėjęs bu- liaus sportu ir yra išrašęs posmus apie tai bent keliose jo novelėse. Viena — "Death in the Afternoon." Bet man neteko jos skaityti dėl to, kad man užteko to, ką ma- čičiau.

K. Stanislovaitienė

di arčiausiai durų ir pasa- koja, kaip jo tėvus okupa- cijos metais sušaudė. Kaž- kuris iš studentų prataria: — Praeities nereikia mi- nėti...

— Ką? — pašoka juo- daplaukis. — Nereikia min- ti? O kodėl?

— Dabar visi iš kalėjimų pareina, juos reabilituoja.

— Na, jau ne! Skirk amnestiją nuo reabilitaci- jos. Mes dabar stiprūs, mes humaniški, — karščiuo- jasi Rimvydas. — Mes pa- leidžiame ir laisvę savo bu- vusius priešus... Duodam amnestiją, pasigailime. Re- abilituoti — ne, nesirengia- me, neketiname, ne, ne!

Lai nacionalistai prikelia tuos tūkstančius iššudytų, lai sugrąžina jiems gyvybę, tada tik žudikai gaus rea- bilitaciją. Bet jos niekada negaus žmogžudžiai, nes mirusieji iš kapų duobės nepareina...

Aušūra vos begali išverti savo kailyje. Jeigu ne pašėlęs lietus, paliktų besi- ginčijančius ir išeitų. O da- bar... tenka sėdėti ant suo- lio pačioje kerčioje ir ty- lėti. Tylėti... Bet ištykė, jeigu žodžiais lyg rimbais plaka. Jonas negerisai pra- taria savo paties susilgalvo- tus pasiteisinimo žodžius:

— Kur buvo dingta, jei- gu prievarta šaudyti varė... — Prievarta? Nieko pa- našaus! Patys ėjo, savo no- ru. Šauliai, policininkai, buvę žvalgybininkai — pa- titys susirinko, — karščiuo- si juodplaukis studentas. — Ir kitus pastūmėjo žudikais pasidaryti... "Prievarta vertė..." Reikėjo atgal į prievartautojus šaudyti...! Atgal, jeigu žmonės buvo- te!

— Kad aš nešaudžiau, — beveik sudejuoja Aušūra. — Seniuo padėjėju buvau. Tik Buvau... Buvau nuteistas 25 metams. Šaudymuose neee...

Isiviešpatauja tyła. Stu- dentai iki šiol nė nežinojo, kad greta jų prie kultūros namų mūrininku dirba bu- vęs kalinys. Jis toks tylus, toks romus, visada patars,

pamokys, kaip ir kur plytą padėti. Ir še tau, kad no- ri, — grįžęs iš kalėjimo! Juodbrūvelis žvelgia stačiai į akis ir tyliai, bet aiškiai ištaria:

— Pagyvenęs žmogus esi, geriau jau nemeluok ir ne- sigink! Dvidešimt penke- rių metų kalėjimo nebūtų davę, jei neišsikruvintum rankų...

— Bet, matote, paleido anksčiau, Pusę atsėdėjau... Ir paleido...

— Ne, dėduli, tai ne įro- dymas. Dabar mūs šaly už- daryti visi politiniai kalėji- mai. Paleido dabar visus politinius, amnestavo... Tai- gi, nesiteisink. Na, geriau apie ką nors kitą. Mes jū- su neteisėme, byloje nebu- vome... Patys pasakykite. Jūsų sąžinė jums teisėjas. Nekaltas kraujas nepalieką ramybėje...

Aušūrai net rankos su- virpo, vos papirosas neiš- krito. Laimė, prieblandoje to niekas nepastebėjo.

Lietus aprimo, bet prie mūro eiti buvo neparanku. Plytos šlapios. Jaunimas išėjo prie darbo. Nuėjo be- tonuoti perdengimų. Tik mūrininkai pasiliko besėdį. Neišejo į darbą ir juodbru- vukas studentas. Jis rūkė papirosą ir kažką galvojo, jeigu žodžiais lyg rimbais į palubę. Aušūra vogčio- mis žiūrėjo į vaikiną ir vos tvardėsi, neišbėgęs pro du- ris. Staiga, studentas atsi- grįžo į mūrininkus ir pa- siūlė:

Einam, vyrai mūrai, mums, studentams, į talką.

— Ką gi, galima, — suti- ko Aušūra ir pirmutinis pakilo iš vietos.

Betoną maišė visi: stu- dentai talkininkai ir jų tal- kininkai kolūkiečiai — mū- rininkai. Aušūra stengėsi neatsilikti. Jis vikriai dir- bo kastuvu, vis nepakelda- mas akių. Jaunimas dai- navo, šposavo, net senius užkrėtė savo juoku. Tik Jonas Aušūra negalėjo juoktis. Jam vis skambė- jo studento žodžiai, spengė ausyse nutolstančio griaus- tinio bildesys. O akyse raudonavo ne mūro plytos, o kraujo dėmės, žmonių kraujo. Kai juodaplaukis studentas pasilenkė greta,

Aušūra prievarta prisiver- tē ir pamėgino užkalbinti:

— Nesitikejau, kad šitai- p visi dirbsite... Galvojau sau: liepia jums, tai atva- žiuojate duonas gadinti...

— Na, o dabar kaip atro- do?

— Be jūsų paramos tokių kultūros namų nepastatyt. Ir kas svarbiausia — už ačiū. Nesitikejau.

— Būna, žmogus daug ko nesitiki... Mano tėvas bu- vo akmenskaldis, darbinin- kas. Nesitikejo, kad jį su- šaudys. Aš su motina ba- davau, nesitikejau gyvi lik- ti. Jūs nesitikejot, kad... ponus vargšai įveiks. O grumtynės laimėjome ir statome ne karčiamas, bet kultūrnamius. Puikius mū- rus! Į ateitį reikia žiūrėti, bala nematė praeities. Užverskime tą lapą...

— Tas tiesa... Surėmė du pasauliai kaktomis... Laimėjot... Per vėlai su- pratau... Naktim miegot negalium... Į akis žmogui pasižiūrėt negalium...

Aušūra nebaigė. Jo bal- sas suvirpo, pečiai labiau palinko. Slėgė žmogų nusi- kaltimų našta. Jonas Au- šiūra gerai žinojosi, kad jis pirmosiomis okupacijos dienomis Plieniskių seniū- nijoj surinko visą trylikos šaulių būrį ir nusivedė juos į Sakius. Ten šimtų šimtai atgulė be laiko į kapą ir senų, ir mažų. O kulkos tos buvo fašistų paduotos. Šaulių šautuvu paleistos ir aukų krūtines. Tada atro- dē, jog taip ir turi būti — naikink raudonuosius. Sak- kių klebonas ir tas liepė: "Raukite raudonąją sėklą iš pašakny. Visus nušuo- kite..." Ir naikino, žudė, smaugė. Dvylika metų ka- lėjimo buvo ilgiausi atgai- los metai. Ir, vis dėlto, šir- dis nerami, sudiržus, su- trinkusi... Kartais Aušūra norėtų jau gulėti akis už- merkęs, bet nuveja tą mū- rų, pasiguodžia: "Pažiūrė- siu, ką dar tie komunistai prigalvos..."

Ir štai penktoji studentų pamaina švenčia pabaigtu- ves. Jie pakviėti ir Joną Aušūrą. Prievarta atsi- tempė, namo neišleido. Ir taurėlė buvo iš ko išgerti. Lenino vardo kolūkis pats turtingiausias Sakių raje- ne — 12 milijonų rublių pajamų gavo pernai. Šie- met ne blogiau sekasi... Dėl to ir kultūros rūmai dailės, dviaukščiai išdygo per vieną vasarėlę. Ir Au- šiūra už darbą pasiėmė tryliką tūkstančių rublių. Ir draugai, visi aštuonetas mūrininkų, kiti net po dau- giau gavo. Tik studentai: pavalgė kolūkio maisto, dir- bo už ačiū, tačiau pabaig- tuvėse buvo visų linksmiau- si. Jų darbas pats save giria...

— Gerai, kad į savo kraš- tą parvažiauvau, — užsta- lėje tyliai pratarė Aušūra savo kaimynui, juodaplau- kiui Rimvydui. — Nors akyse šviesiau dabar... Vi- są gyvenimą nešiojau juodą raikštį. Kiti užrišo, ne aš užsirišau...

Studenti traukė sutarti- nes, kolūkiečiai pritarė jiems pabaigtuvių daino- mis. Tik Aušūra vienu- moje galvojo: "Aš parva- žiauvau... Ar parvažiuos anie, iš anapus vandenyno... Ar parvažiuos? Ar sugrįš prie motinos jos sū- nūs paklydėliai iš anapus devynių jūrų?"

Lukšiai, Sakių rajonas

Komjaunuolė Birutė Baublytė, Vilniaus miesto trečios li- goninės medicinos sesuo, jau seniai svajojo būti pilotu-sklan- dytoju. Šios minties vedama Birutė šiemet ir atėjo į Vilniaus aviacijos sporto klubą. Ir štai drąsi komjaunuolė šiandieną jau skrodžia orą sklandytuvais. Birutė yra atlikusi apie 30 savarankiškų skridimų.

NUOTRAUKOJE: komjaunuolė Birutė Baublytė.

Norėčiau šiandien...

Norėčiau šiandien
Gerą vien minėti,
Atrast giedriausią žodį širdyje
Ir tyrą džiaugsmą dainomis išlieti,
Kad nuskambėtų meilė ir svaja...
Kad nuskambėtų dainose kalneliai,
Ir lygumos,
Ir upių vandenai,
Ir ažuolai palaukėje prie kelio,
Ir naujos pirkios, žvelgiančios jaunai...
Kad suskambėtų seno Vilniaus gatvės
Ir panemunėm bėgantys keliai,
Ir darbo ritmas, kupinas jaunatvės,
Ir Baltijos melsvi šilai.
Pakelti taurę šiandien aš norėčiau
Už naują dieną, būsimus metus,

Bayonne, N. J.

Visko po biskį

Jau daug laiko, kai iš Bayonnės nėra "Laisvėje" korespondencijų. Seniau N. Jersey Piliētis parašydavo, bet jam toliau išvykus, taip niekas ir neparašo, o yra apie ką parašyti.

Su darbais negalime pasigirti. Jie nuolatos mažėja. Čionai yra daug ir įvairių dirbtuvių, bet daugumoje jose dirba po nedidelį skaičių darbininkų. Mechanizacija.

Seniau Standard Oil Co. dirbo 2,400 darbininkų, o dabar apie 700. Darbininkų mažiau dirba, o produkcijos padaro dar daugiau, nes įvesta moderninės mašinos.

Kaimyniškaime Linden mieste General Motors Co. sausio 20 d. paleido iš darbo 1,000 darbininkų. "The Bayonne Times" rašė, kad pirma ten dirbo 4,000 darbininkų. Reikia, liko tik 3,000.

Per daugelį metų tarp Bayonnės ir Staten Islando plaukiojo laivai-keltai (ferryboat). Bet su sausio 6 d. kompanija jau sulaukė automobilių perkėlimą. Mat, 3 laivus pardavė, pasiliko tik vieną laivelį ir tai nedidelį — pėsčių perkėlimui. Ir ten keletas darbininkų, kurie dirbo ant laivų-keltų, neteko darbo.

"Laisvės" vėjus atnaujinimui senų prenumeratų, gavimui naujų ir aukų į jubiliejaus fondą, turėjo gerų rezultatų.

Dirbome sutartinai. O pinigų pridavė už dvi prenumeratas net iš Jersey City, taipgi farmerio M. G. prenumeratą ir auką \$6.

Bayonnėje beveik visi "Laisvės" skaitytojai gyvena iš pensijos, išskiriant tik J. S., bet nei vienas neatsakė nuo atsinaujinimo "L." ir dar pagal savo išgalę paaukojo. Du bayonniečiai pensininkai, ir užėigos savininkas Kuršėniškis aukojo po \$50, tai yra, po dolerį už kiekvieną "Laisvės" gyvavimo metus. Tai puiku! Jie užsitarnauja pagarbos ir pagyrimo.

Apie pensininkus

Bayonnėje seno amžiaus yra daug visokių tautų žmonių. Jų tarpe ir buvusių Standard Oil Co. darbininkų. Šie darbininkai yra susijungę į Standard Oil Co. pensininkų klubą ir moka po \$1 per metus. Jie laiko susirinkimus kas antras trečiadienis, kiekvieną mė-

Už planetas,
Kurios pasauliui šviečia,
Kurios paleidom į dangaus skliautus.
Su jom svajonės, mūsų mintys lekia.
Žmogaus takus išražo tarp žvaigždžių...
Ir aš — žmogus.
Širdis manoji plaka, —
Ir jūsių širdį, broliai, aš girdžiu.
Lai tas širdies plakimas aidi, auga,
Lai ritasi per žemę, lyg banga —
Pakelkime taurės už tikrą draugą
Ir už kiekvieną, kam brangi taika!

Aušra Bartušytė

(Šias eilės Aušrelė atsiuntė savo dėdei Walteriui Brazauskui, kai jis pasiskaitė laukiančių seserėčios laiško. Aušrelė gimė 2-jo pasaulinio karo metu.—Red.)

Pittsburgh, Pa.

Banketas "Laisvės" pagarbai

Lietuvių Moterų Apšviotos Klubas ruošia banketą "Laisvės" pagarbai 50 metų jubiliejaus proga. Jis įvyks sekmadienį, vasario 19 d., 6 val. vakare, LDS kuopos name, 1024 Beaver Ave., N. S. Pittsburghe. Įžanga tik \$1.50.

Banketas bus labai geras. Gaspadinės J. Murgienė ir S. Manskienė ruošia įvairiausių ir skaniausių valgių. Bus lietuviškų dešrų ir kitokio valgio. Turėsime tinkamo gėrimo. Visi ir visos būsite pilnai apūpinti.

Kviečiame dalyvauti ne vien iš Pittsburgho, bet ir iš plačios apylinkės visus lietuvius. Bus ir žaislų.

Taipgi šiame bankete bus išduotas raportas, kaip mes darbamės "Laisvės" vajuje gavimui prenumeratų, gavimui naujų ir sukėlimui finansų.

Visi atminkite, kokią svarbią rolę vaidina darbininkų spauda, kiek mums daug pasitarnavo "Laisvė", kaip organizacijų reikaluose, taip ir kovoje už geresnes darbo sąlygas, geresnį gyvenimą. Kviečiame visus ir visas dalyvauti.

Rengėjos

Sausio 29 d. įvyko Lietuvių Tautiškių Kapinių Bendrovės suvažiavimas. Dalyvavo 40 delegatų nuo šešių draugijų bei klubų. Tiesa, oras buvo blogas, bet įdomiausi svarbiais reikalais susirinko, atlaikė suvažiavimą, padarė daug gerų nutarimų.

Po suvažiavimo buvo gaudi vakariene. Publikos buvo gražiai susirinkę. Svečiai ir viešnios prie gražiai papuoštų stalų skaniai valdavo veltui surengti išvairius paruošė Kazimieras ir gaspadinės. Už tai jos užsitarnauja padėką.

Ten buvęs

Kiekviena kolonija turėtų surengti kokią nors pramogą "Laisvės" paramai.

L. Bekis

Rochester, N. Y.

Pagerbė

Sausio 26 d. buvo pagerbta Elzbieta Duobienė proga jos 82 metų gimtadienio. Sueigą suruošė jos dukra Helena Velikiene, o jos dukrelė sukviėtė artimas drauges.

Buvo pagaminta skanių valgių ir tinkamo gėrimo. Labai gerai, kad duklė nepamiršo mamės, surengė tokią gražią sueigą, kur susirinkusios draugės gražiai laiką praleido, palinksmo Duobienė, palinkėjo jai daug metelių, įteikė atitinkamas dovanėles.

Susirinkusios sumanė pasveikinti "Laisvę" 50 metų jubiliejaus proga. E. Duobienė aukojo \$2, Helen Velikiene — \$1, kitos taip pat su aukomis prisidėjo. Surinkta \$10 "Laisvės" pasveikinimui. Vardė E. Duobienės tarsi visoms didelį aciu už aukas!

Duobienė, nors ir turi daug metelių, bet gražiai atrodo, jaučiasi gerai, lankosi į rengimus. Per visą savo gyvenimą buvo ir yra darbininkų judėjimo rėmėja, daug dirbo ir aukojo darbui žmonių organizacijų reikalams. Savo sodelį duodavo veltui surengti išvairius ir piknikus. Tai nenuilstanti draugė.

Didelis dėkui H. Velikienei už surengtą parę! Linkiu daug laimės ir dar daug sulaukti gimtadienių sukakčių E. Duobienei!

L. Bekis

So. Boton, Mass.

BANKETAS

Rengia

Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubas ir LLD 2-ra Kp. vasario 12-tą dieną, 1-mą val., Klubo patalpose, 318 W. Broadway, South Boston.

Kviečia visus šių organizacijų narius ir simpatikus to sekmadienio pietus valgyti su mumis.

Rengimo Komisija

Antano Metelionio Raštai

Apie Dievus ir Žmones

Autorius suteikia daug rimtų mokslinių įrodymų apie tai, kaip atsirado tikėjimai, kaip pagaliau išmislijami patys dievai ir jų garbinimai.

Duoda daug aiškių istorinių išvadų apie religinius prietarus, kurie kaip saulė ledą tirpina mintį įkalbamojo užgrabinio gyvenimo.

KNYGA IŠ 280 PUSLAPIŲ, KAINA \$2.00

Gaunama "Laisvės" Knygyne. Reikalaudami rašykite:

Laisvė,

102-02 Liberty Avenue
Ozone Park 17, N. Y.

IŠTEISINO TAIKOS SALININKUS

New Haven, Conn. — Jungtinių Valstijų Distrikto teisėjas R. P. Andersonas išteisiną aštuonis pikietininkus - taikos šalininkus. Jie buvo areštuoti ir kaltinami už tai, kad lapkričio 22 dieną buvo "išiveržę" į submarinų statyklą ir pikietavo, kur pašalininkams yra draudžiama įeiti.

Rabatas. — Sūlaukęs 70 metų amžiaus mirė Addi Ou Bihi, kuris per ilgus metus kovojo už Maroko nepriklausomybę.

"LAISVĖS" AUKSINIO JUBILIEJAUS PROGA PARENGIMAI

Kviečiame visus apšviėtą branginančius žmones atsilankyti į žemiau nurodytus rengimus.

NEW YORK

Banketas sekmadienį, vasario 19 d., American-Russian Center Hall, 61 Rivington Street (arti Williamsburg tilto). Bilietas \$3.50.

PITTSBURGH, PA.

Banketas sekmadienį vasario (Feb.) 19 d., 6 val. vakare, LDS kuopos name, 1024 Beaver Ave., N. S. Pittsburghe. Vietoj įžangos, auka \$1.50.

WORCESTER, MASS.

Banketas sekmadienį Kovo-March 26 d. Pradžią 1:30 val. Lietuvių Salėje 29 Endicott St. Įžanga \$2.00

CHICAGO, ILL.

Koncertas sekmadienį, balandžio 2 d., Mildos salėje. Pradžią 6-tą val. vakare.

Rumford, Me.

Piliiečių klubas turėjo susirinkimą. Justinas Zutaotas atsisakė iš pirminkovietos, tai išrinktas Adomas Belskis.

SLA 299 kuopa laikė susirinkimą. Kasininku išrinktas J. Abaris.

Svento Roko Draugystė nupuolė nariais. Kaip jau pirmiau buvo pranešta —

parduoda namą. Namas didelis, yra 4 gyvenimo apartamentai, salė graži ir didelė, didelis sklepas, yra barrūmis.

Lietuvos dukterų draugystė paliko 1961 metams tas pačias viršininke. Turi 60 narių ir virš \$7,000 pinigų.

LDS kuopa irgi turėjo susirinkimą.

J. K.

CLEVELAND, OHIO

Mirus

HELEN SALIN

Išreiškia gilią užuojautą jos vyriui Andriui

S. Ivan

Anna Rodgers

G. ir A. Palton

K. Gardis

V. Daraškienė

J. ir N. Rudis

A. ir V. Mockevičiai

P. Dagis

J. Krasnickas

M. Lubikienė

E. Gabriunienė

BANKETAS

Pittsburghe

Rengia Lietuvių Moterų Apšviotos Klubas

Paminėjimui

Laisvės Auksinio Jubiliejaus Įvyks Vasario 19 February

Vakariene prasidės kaip 6 val. vakare

L.D.S. 160 kuopos name

1024 Beaver Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.

Įžangos auka \$1.50

LITERATŪRA IŠ LIETUVOS

10 skirtingų laikraščių ir 18 skirtingų žurnalų

ŠVYTŪRYŠ — Dvisavaitinis politinis-visuomeninis ir literatūrinis iliustruotas žurnalas ..... Kaina metams \$4.00

TARYBINĖ MOTERIS — Iliustruotas mėnesinis žurnalas ..... " " 1.50

MENO SAVIVEIKLA — Respublikinių liaudies kūrybos namų mėnesinis žurnalas ..... " " 1.00

ŠLUOTA — Satyros ir jumoro dvisavaitinis žurnalas " " 2.50

SVEIKATOS APSAUGA — LTSR Sveikatos Apsaugos Ministerijos mėnesinis leidinys ..... " " 4.50

TARYBINĖ MOKYKLA — Lietuvos TSR Švietimo Ministerijos mėnesinis organas ..... " " 3.00

LITERATŪRA ir MENAS — Lietuvos TSR Rašytojų Sąjungos savaitraštis ..... " " 1.60

TIESA — Dieninis organas: Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos ..... " " 4.50

PERGALĖ — Literatūros, Meno ir Kritikos mėnesinis žurnalas ..... " " 4.00

Prašykite pilno sąrašo periodinių leidinių iš Lietuvos

Klausimai iš prenumeratorių bus persiunčiami laikraščių bei žurnalų leidykloms. Jūs galite rašyti mums lietuviškai.

NEMOKAMOS DOVANOS PRENUMERATORIAMS

Kiekvienas prenumeratorių gaus vieną kopiją vienos laidos iš sekamų leidinių:

PO VILNIAUS APYLINKES, iliustruotas KAUNO APYLINKES — iliustruotas JAUNIMO SAVIVEIKLOS SCENA RINKINELIS VAIKAMS — Žemaitė

Šie leidiniai yra importuoti iš Lietuvos. Pasiūlymas geras iki Balandžio 30, 1961. Prisiųskite mums savo pasirinkimą knygelės ir užsakymą prenumeratos kartu su mokesčiu.

Užsakykite dabar per mūsų firmą nupigintom kainom

IMPORTED PUBLICATIONS & PRODUCTS

4 West 16th Street, New York 11, N. Y.

Tel. AL. 5-7559

Šaukiame LSB-vės suvažiavimą

Šiuo pranešame, kad Lietuvių Spaudos Bendrovės Direktorių Taryba savo posėdyje 1960 m. gruodžio 28 d. nutarė ir šiuo šaukia šios Bendrovės metinį suvažiavimą šių 1961 metų vasario 19 d., 10 val. ryto, Rusų-Amerikiečių Centro salėje, 61 Rivington St., New Yorko mieste. Visi Bendrovės dalininkai esate prašomi suvažiavime dalyvauti ir pribūti skelbiamu laiku.

S. Vetchkis, LSB sekretorius

5 p.--Laisvė (Liberty)—Antrad., vasario (Feb.) 7, 1961

KVIEČIAME Į LLD 185 KP. SUSIRINKIMĄ

Ne tik mūsų kuopos narius, bet ir pašaliečius kviečiame dalyvauti mūsų susirinkime trečiadienį, vasario 8 d., 7 val. vakare. Tai bus labai idomus susirinkimas, nes turėsime diskusijas ir vaizdų. Visą vakarą praleiskite su mumis geriausioje nuotaikoje

Kp. Valdyba

AIDO CHORAS

Aidiečių pamokos įvyksta kas penktadienio vakarą, 8 val. Laukiame visų narių. Valdyba

KRISLAI

Tąsą iš 1-mo pusl.)

tas jis buvo išseikvojime valstybės išdo 88,000 vok. marčių! Teistas ir nuteistas buvo 1934 metų spalio mėnesi.

Ir kas bausi: Sidzikauskas tuos pinigų paėmė "labdarystės tikslams," bet pats pasisavino!

Kur tie pinigai, ponas Sidzikauskas? Kur tavo sąžinė? Kur žmoniškumas, paimti pinigų labdarystės tikslams, o sau į kišenę susidėti?!

Argi ne tik tam šiandien "laisvini" Lietuvą, kad galėtų vėl prisigretinti prie jos izdo?

Sidzikauskas — vanagų vanagas iš anapus! —

Pagaliau ir mes turime garsią monke (beždžionę), vardu "Ham." Ji tapo įdėta į raketą, išsauta per 155 mylių ir ora, nunešta per 420 mylių toli ir išmesta į Atlantiką. Sugrįžo gyva ir sveika.

Panašiai vieną gražią dieną būsia pasielgta su žmogumi! Tai bus pradžia žmogaus kelionės į mėnulį.

Didelis mokslo laimėjimas. Bet dar kartą beždžionė pasirodė drąsesnė už žmogų: kur žmogus neišdrįso, ten beždžionė patarnavo.

Lygiai tais pačiais 1911 metais gimė mūsų laikraštis "Laisvė" ir Amalgameitų siųvėjų unija. Ir nuo pat pirmo dienos "Laisvė" buvo nuodžičiausias naujosios unijos idėjų ir veiklos rėmėjas. Tuomet mes didžiulioje siuvėjų prasme šios istorinės datos nepamiršti.

Prašome visus laisviečius atsiminti, kad "Laisvės" dalininkų jubiliejinis suvažiavimas įvyks šio mėnesio 19 dieną. Laukiame suvažiavimui sveikinimų.

Pennsylvanijos valstijoje yra labai didelis nedarbas

Johnstown, Pa. Pennsylvanijos valstijoje plačiai vožinėjo Associated Press korespondentas Nate Polowetzky ir pateikė faktų apie didelį nedarbą.

Pasirodo, kad valstijoje viešpatauja baisus nedarbas. 1960 m. gruodžio mėnesį buvo 433,000 bedarbių. 1960 metais 112,000 bedarbių pasibaigė nedarbo apdrauda. Kai kurių tokių bedarbių žmonos ir dukros gavo darbo prie siuvimo ir kitokioje lengvojoje industrijoje, bet tas darbas labai mažai apmokamas ir šeimų ekonominė padėtis baisi.

"Mažai mes turime viltes geresniame gyvenime", sakė jauna moteris, trijų vaikų motina.

Johnstown mieste yra 16,000 bedarbių, o apylinkėse dar 10,300. Į "The Johnstown Tribune - Democrat" redakciją buvęs angliakasy darbininkas prisitvė liška, kuriame tarpe kitko jis rašo:

"Aš esu buvęs angliakasy,

Kaip jums patiko Brodvėjus?

Rašo M. Sluckis

To jus gali paklausti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstijų mieste, bet kuriame šio milžiniško krašto kampelyje. Amerikos provincijai, kuri prasideda tuoj pat už Niujorko, Čikagos ir Detroito, puošnūs Brodvėjus (Broadway) — nelyginant kokia žavi svajonė. Beje, kaip mums pasakojo, Amerikoje yra dešimtys milijonų niekados jo nemačiusių amerikiečių.

Kartais šis klausimas — "Kaip jums patiko Brodvėjus?" — atstoja kitą klausimą — "Kaip jums patiko Amerika?" Bet dažniausiai turima galvoje ilga Manhattan - Niujorko širdies arterija, truputį įnoringai sruvanti darnia avėnų ir strytų rikiuote.

Tarp kitko, ne visas Brodvėjus liejasi šviesos upe. Yra ir tamsus, beveik neapšviestas Brodvėjaus galas. Jis panašus į vargingą turtingojo dėdės giminaitį. Tai staigus, nelauktas kontrastas. Lygiai Amerikoje visur kontrastuoja žaizaruoja prekybinių centrų ir tamsūs gyvenamųjų namų rajonai.

Prisipažinsiu, Brodvėjus labai rūpėjo ir tarybinams turistams. Mudu su draugu Alfonsu, vos įsikūrėm viešbutyje, tuoj panorom su Jo Šviesybe susipažinti. Ir ši pažintis turėjo būti kuo intymiausia — be gido pagalbos. Mielai mūsų bičiuliai leva ir Rojus Mizaros patarė, kaip saugotis automobilių, ir palinkėjo sėkmės.

Kažkur sąmonėje dar mirgėjo ledinis Grenlandijos tortas, spalvingi Aidalvaido aerodromo žiburiai, Niujorko dangoraizžių siluetai. Dar keistai tebebolavo sniegas, taip gausiai mus pasitikęs Amerikos slenksčiuje. Pirmieji išpūdziai kaupėsi kažkokie chaotiški, ir Brodvėjus, j kurį įžengėm, taškydami batais purviną sniego tyrę, dar labiau padidino tą chaosą. Beje, *chaosas*, mano giliausiu įsitikinimu, yra pats ryškiausias Brodvėjaus

bruožas. Tikslai, atsiminkime, tai ne tamsos chaosas — šviesos! O šviesos chaosas — žmogaus neprislegia, greičiau išblaško ir nutaikia nerūpestingai. Turistiniai leidiniai reklamuoja Brodvėjų kaip Olimpa. Gal būt, taip ir yra. Tačiau daugumai čia atsilankančių Brodvėjus, visų pirma — mugė. Ir šiuo atveju Brodvėjus negali niekuo ypatingesniu skirtis nuo kitų JAV prekybos centrų ir centrų. Visas painus, daugialbis, melodijos nepripažįstąs neono reklamų choras, visas šis padūkęs raidžių, figūrų, orna mentų šokis truputį iškelia žemą, tarp dangoraizžių įsispra udu sį dangų. Tačiau ne kovai su žiemos tamsa, su neįjaukais naktį dangoraizžių kainais išbujojo ši neoninė choreografija. Ir vis dėlto dailininkas bus teisus, palyginus Brodvėjų nebūtinai su Europos didmiesčiais — su to paties Niujorko garsiąja 5-ja Avenju arba kad ir su JAV sostine Vašingtonu. Ir čia, ir ten daug reklamų, daug šviesų, o vitrinose daug prekių. Tačiau skonio, erdvės ir elegancijos prasme 5-ji avenju ir Vašingtonas žymiai pralenkia Brodvėjų.

Gal būt, skaitytojai, o ypač skaitytojoms, bus įdomu sužinoti ir kitą Brodvėjaus bruožą. Šviesų mišrumas čia sutaria su publikos mišrumu, su įvairiausia jos apranga. Čia nešvyti toks elegantiškumas kaip Paryžiuje arba toks solidumas kaip, sakysime, Skandinavijoje. (Nebūtinai vyrų trumpi palčiai, juodi batai ir tviską baltumu marškiniai!). Kiekviename žingsnyje sutinki vakarykštę ir net užvakarykštę madą, šalia smailių kaip vinyk, šalia niukų šlepi senoviški guminiai botai, šalia vyriški "džimmi" batelių — kaliošai ir pan. Kas tai? Tam tikras publikos "demokratiškumas" ar neskoningumas? Matyt, ir viena, ir kita.

Praėjusį savaitgalį Niujorko snigo beveik per 24 valandas. Gatvės užverstos sniegu. Važiūtė mieste buvo suparalyžuota. Į tūlas krautuves nebuvo galima užtenkamai produktų pristatyti.

Šeštadienį, sekmadienį ir pirmadienį buvo uždrausta privačiams automobiliams gatvėse pasirodyti. Pirmadienį visos miestavos ir parapijinės mokyklos buvo uždarytos. Nežinia, kaip greit mūsų miestas galės išsikepurnėti iš sniego pusnių.

Bendrai, ši žiema Niujorko labai "paškudna". Sakoma, tokių šalčių ir tiek daug sniego miestas nebuvo matęs per pastaruosius 80 metų.

Ir kodėl jis turi turistų nepatikti? Vienai akimirkai, vienai valandai — tikrai gražu, spalvinga. Šviesų patinka, kai nesiejį šviesų žaisme su jų turiniu. Panašu, lyg iš tolo (juk ne mums ten gyventi!) spoksotume į ugnikalnio išsi-veržimą. Gražu, ar ne tiesa? Bet vos tik pagalvotume apie to vulkano plūptelėjimo padarinius, apie Brodvėjaus poveikį buičiai, kultūrai ir skoniui — vargu ar susižavėtumei.

F. G. GERTSMAN perstato Originalius

DON COSSACKS

CHORAS ir SOKEJAI — Vadovybėj SERGE JAROFF

CARNEGIE HALL — PENKTAD. VASARIO 24-ą

Tiketetai: \$4, \$3.50, \$3, \$2.50, \$2, \$1.50

Gaunami iš anksto: Gertsman raštinė, 140 W. 42nd St., N.Y.C.

Urugvajiečiai sveikina "Laisvę"

Urugvajaus lietuvių pažangūs laikraštis "Darbas" rašo:

S. Amerikos pažangiųjų lietuvių laikraštis "Laisvė" š. m. balandžio 7 d. švęs garbingą 50 metų sukaktį. Ta proga U. L. C-tras atsikreipė į savo narius, kad išgalintieji pasveikintų "Laisvę" su pinigine auka.

Iki šiol aukų gauta sekančiai: J. Subačius aukojo 20 pesų. Po 10 pesų: Ad. Kurklietis, Br. Sabrinškas, St. Rasikas, J. Stanulis, J. Trinskis, J. Matulavičius, P. Sadauskas, J. Čiurkinas, P. Diktoraitė, J. Vaitkūnas, Br. Morkevičius, K. Cypas, J. Bakša, A. Mato-nis.

Tame pačiame "Darbo" numeryje telpa tokios eilutės: JUBILIEJUS

Laikraštis "Laisvė" senelis, — Penkiasdešimt metų turi. Jis yra apsvietos tėvelis, — Į savo šeimą maloniai žiūri.

Ak, kad galėčiau jį paguosti, Nors su dešimt Urugvajaus!.. Bet, mano piniginę auką pasiūsti,

Prieš kursą dolerio herojaus?!

Nuo širdies norėčiau pasveikint, Palinkėt ilgiausių metų. Bet, mano piniginę auką pasiūsti,

Lyginant kursą Amerikos monetų!..

Pabandyčiau, — prie kolektos, Gal galėsiu — nors penkinę. Žiūrint, — koks bus objektas, Gal būt ir dešimtinę.

Nors mes, urugvajiečiai, Nenorim atsilikti nuo kitų, Bet nekurie piliečiai Kad virsintų mus, — geriau būtų!

J. Vaitkūnas

Kas iš to visko išeis?

Niujorko miesto majoras Wagneris paskelbė karą Manhattano "Demokratų" partijos pirmininkui De Sapio. Wagneris pasakė:

—Kovosiu, kol De Sapio pasitrauks arba bus iš tos vietos išmestas. De Sapio atsakė: —Nesitrauksiu, ir jūs manęs iš Tammany Hall vadovybės neišmesite.

Urugvajiečiai sveikina "Laisvę"

Urugvajaus lietuvių pažangūs laikraštis "Darbas" rašo:

S. Amerikos pažangiųjų lietuvių laikraštis "Laisvė" š. m. balandžio 7 d. švęs garbingą 50 metų sukaktį. Ta proga U. L. C-tras atsikreipė į savo narius, kad išgalintieji pasveikintų "Laisvę" su pinigine auka.

Iki šiol aukų gauta sekančiai: J. Subačius aukojo 20 pesų. Po 10 pesų: Ad. Kurklietis, Br. Sabrinškas, St. Rasikas, J. Stanulis, J. Trinskis, J. Matulavičius, P. Sadauskas, J. Čiurkinas, P. Diktoraitė, J. Vaitkūnas, Br. Morkevičius, K. Cypas, J. Bakša, A. Mato-nis.

Tame pačiame "Darbo" numeryje telpa tokios eilutės: JUBILIEJUS

Laikraštis "Laisvė" senelis, — Penkiasdešimt metų turi. Jis yra apsvietos tėvelis, — Į savo šeimą maloniai žiūri.

Ak, kad galėčiau jį paguosti, Nors su dešimt Urugvajaus!.. Bet, mano piniginę auką pasiūsti,

Prieš kursą dolerio herojaus?!

Nuo širdies norėčiau pasveikint, Palinkėt ilgiausių metų. Bet, mano piniginę auką pasiūsti,

Lyginant kursą Amerikos monetų!..

Pabandyčiau, — prie kolektos, Gal galėsiu — nors penkinę. Žiūrint, — koks bus objektas, Gal būt ir dešimtinę.

Nors mes, urugvajiečiai, Nenorim atsilikti nuo kitų, Bet nekurie piliečiai Kad virsintų mus, — geriau būtų!

J. Vaitkūnas

Kas iš to visko išeis?

Niujorko miesto majoras Wagneris paskelbė karą Manhattano "Demokratų" partijos pirmininkui De Sapio. Wagneris pasakė:

—Kovosiu, kol De Sapio pasitrauks arba bus iš tos vietos išmestas. De Sapio atsakė: —Nesitrauksiu, ir jūs manęs iš Tammany Hall vadovybės neišmesite.

Vadinasi, prasideda "vainas".

Siemet, mat, bus miesto administracijos ir majoro rinkimas, tai Wagneris dabar norįs apsisvalyti nuo nepageidaujamų elementų.

Prieš De Sapio, kaip žinia, jau seniau pasisakė ir buv. gubernatorius Lehmanas ir Eleanora Rooseveltienė. Dabar prie jų prisideda ir Wagneris.

Kas iš to viso išeis, pamatysime vėliau. Galimas daiktas, kad tiesiogiai ar netiesiogiai į šį biznį įsikis ir prezidentas Kenedis.

Pranciškonų kolionės

Bruklyno pranciškonų organai bjauriai puola čikagietį d-rą A. Margerį už tai, kad tas net du kartus aplankęs Lietuvą, ir ilgokai ten pagyvenęs, kalba apie jos gyvenimą teisingai, sako tai, ką matė ir patyrė. Zokoninkams pikta, kad jie negali begėdiškai meluoti ir sakyti, jog Lietuvos žmonės neturi ką valgyti ir kuo apsirengti, kad jie nuplyšę. Tikros ir teisingos žinios apie Lietuvą suriša tiems davatkomis ir jų draugams liežuvį!

D-rą Margerį pranciškonai ne kritikuoja, nes jie faktų neturi, bet tik kuni-giškai kolioja. O koliotis jie moka. Ne veltui jie keturis metus klierikų seminarijoje sėdėjo, kur juos mokino koliotis ir meluoti.

Kaip tiems ponams gaila, kad dabar jau ne viduriniai amžiai, kada popiežiai buvo už karalius galingesni, kad nėra inkvizicijos. Pranciškonai ir domininkonai tuo laiku buvo didžiausi inkvizitoriai. Jie tūkstančius nekaltų žmonių ant lažo sudegino. Jie ir dabar pirštus sau kreimta iš piktumo, kad negali d-rą Margerį, Mizarą ir kiktus, kurie tik apie Lietuvą teisingai kalba, pririšę prie stulpo, kaip seniau, sudeginoti. Negalėdami atgavinti inkvizicijos, jie bent liežuviais žmones plaka!

M. S.

SERGA IGNAS SUTKUS

Pereitą savaitę Ignui Sutkui buvo padaryta operacija ant kojos. Jis yra Manhattan General Igoninė. Sutkus yra savininkas Republican Bar & Grill, 492 Grand St., Brooklyn. Tel. EV. 4-8969. Norintieji platesnių informacijų apie jį, kreipkitės į jo biznio įstai-gą.

PRANEŠIMAI

CLEVELAND, OHIO
Pažangiosios lietuvių organizacijos rengia banketą paminėjimui "Laisvės" aukstinio jubiliejaus. Banketą įvyks šeštadienį, vasario (Feb.) 25 d., LDS Klubu salėje, pradžia 6-tą val. vakaro. Bilietas \$1.25 asmeniui. Kviečiame visus atsilankyti.

Svarbus Meno Choro susirinkimas įvyks vasario (Feb.) 25 d., LDS Klubu salėje. Į šį susirinkimą kviečiame ne vien tik choristus, bet ir visus LMS kuopos narius ir visus meno mylėtojus, nes šiame susirinkime turėsime aptarti visą sezono veikimą. J. Zebrys (11-12)

PHILADELPHIA, PA.
LLD 10 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks vasario (Feb.) 10 d., svetainėje 1150 N. 4th St. Prasi-dės 7:30 val. vakare. Draugai ir draugės, kreipkite daugiau savo dėmesio į mūsų kilnios organizacijos kultūrinę veiklą ir atsilankykite į susirinkimus, nes visuomet turime svarbių reikalų aptarti. Valdyba (10-11)

SOUTH BOSTON, MASS.
Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas ir LLD 2-ra kuopa rengia banketą, įvyks sėkmadienį, vasario (Feb.) 12 d., pradžia 1-mą val. popiet, Klubu patalpose, 318 West Broadway. Kviečiame visus atsilankyti. Rengėjai (10-11)

OZONE PARK, N. Y.
LLD 1 kp. susirinkimas įvyks vasario 10-tą, 7:30 val. vak., "Laisvės" svetainėje. Prašome visus narius dalyvauti. Valdyba. (10-11)

Paieškojimai

Karolina Justo Pečiulėno ieško Juozo Lisausko, kuris paeina iš Sirvintų apskrities, Pamusų kaimo. Ieškotoja yra žmona ir du sūnūs, Juozas ir Jonas. Galintieji suteiktai apie jį informacijų rašykite arba telefonokite: Brooklyn Red Cross, Home Service Dept., 1 Red Cross Place, Brooklyn 1, N. Y. Telefonas: MAin: 4-9000, extension 37. Pirmadienį imant penktadienį nuo 10 A. M. iki 5 P. M. (10-11)

Ieškau Uleinskų Antano ir Vinco vaikų, mano pusbrolių, ir pussesterės Balaikūtės, po vyrų Petraitienė dukrė Motiejaus. Pusbrolių tėvai kiti iš Smilgių kaimo, Sasnavos parapijos, Marijampolės apskr. Amerikoj gyvena Baltimorėj. Pussesterės tėvas kilęs iš Prienu, Marijampolės apskrt., rados gyveno Kanadoj, Toronto mieste. Prašau mielas gimines atsiliepti, būsiu labai dėkingas. Mikolas Balaika, Vilniaus miesto rajonas, Pilviškių miestelis, Girėno gatvė, Lithuania, USSR.

Auksinio Jubiliejaus BANKETAS

Rengia "Laisvės" Bendrovė

Iškilingam paminėjimui laikraščio "Laisvės" 50 metų gyvavimo sukakties.

Iš anksto įsigykite bilietą ir būkite bankete su visais laisviečiais

Ivyks Sekmadienį

VASARIO 19 FEBRUARY

Vakarienė bus duodama 6 val. vakarę. Bilietas \$3.50

American-Russian Center Hall

61 Rivington St., New York City
(Tik keletas blokų prieš Williamsburg tiltą)

Banketą rengiame New Yorko mieste dėl patogumo svečiams, atvykstantiems iš kitų miestų. Lengvas privažiavimas traukiniais. Jei ir snigtų, būtų galima atvažiuoti.

Tą pačią dieną, toje pačioje salėje bus laikomas Laisvės bendrovės dalininkų suvažiavimas. Pradžia 10 valandą ryto. Visi dalininkai, kuriems tolis nekluduoja, dalyvaukite suvažiavime.